

ÖNSÖZ

Otuz sekiz yaşından sonra üniversiteye girmek, sanırım bir çok insan tarafından yadırganabilir.

Üniversite tahsiline gidemediğim için kendimde büyük bir boşluk görüyordum. Özel üniversitelerin açılması ile , içimde kalan bu boşluğu, her zaman ilgi alanım olan Edebiyat üzerine doldurmaya karar verdim.

Üniversite yıllarında istisnasız olarak bütün öğretim görevlilerine bana göstermiş oldukları ilgi ve alâkadan dolayı teşekkür ediyorum. Takıldığım noktalarda engin görüşlerini ve desteklerini her zaman gördüm.

Mezuniyet tezimi alırken konu olarak hiçbir şey düşünmemiştim. Mesleğim gereği, şiirleri seçtim ve bunu seçmemle de iyi yaptığıma inanıyorum. Osmanlıcamı bu şiirlerle biraz daha ilerlettim. İleride hangi konuda olursa olsun yüksek lisans yapacaksam, bana bunun faydalı olacağına inanıyorum.

Huzurlarınızda tüm öğretim görevlilerine bir kez daha teşekkür eder, saygılar sunarım.

H. Özner
Kabul edilmiştir

CAN SÖZER

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
MÂH OLAN YİRDE (İlâhi)	1
KEKLİK (Emir)	2
TECNİS (Avşarı)	3
AĞLARAM (Bahir)	4
MUHAMMES Şekli : Mulla Turab (Burci)	5
TİFLİS'İN TÂRİFİ	6
EYLER (Begim Hanım)	8
MÜREBBE (Bülbul)	9
GERAYLI	10
BÜLBÜL	11
MÜRABBE (Bende)	12
YAN İNDİ	13
ŞEYH ŞÂMİL Şekli : Osman (Biçâre)	14
GELÜB Moralyanlı : 'Âşık (Peri)	16
ELLERE (Polad)	17
VAY GÜNİ Şekli : Müezzîn (Turab)	18
GELMESÜN İsbirli : Sadık Bey (Sabit)	20
BARAMA Şekli : Mulla Cami	21
SERÇELER İli Sulu : (Mulla Cuma)	22
TECNİS Erişli : (Cevri)	23
GERAYLI (Hamid)	24
MARAL GÖZLİM	25
TECNİS (Hamidi)	26
OLDI Şekli : (Hatem)	27
HASANIN Varhıyanlı : (Hasan)	29
GENCENİN GİRGİNİ Genceli : (Hasan)	30
DEYİŞME – BEDİYE Hasan-Kâsım	31
OLUR (Miskin Hasan)	32
YOHDİR Hasan	33
GİRAYLI (Halil)	34
TECNİS İbrâhim Bey (Halili)	35
SİVDİĞİM (Hurşid)	36
AĞLARAM (Hurşid)	37
MENE (Hurşid)	38
TECNİS Şirvanlı : Dostu Hanım	39
KALDIM (Dirdli Mehmed)	40
DERDİMİ Calutlı : (Dülger Oğlu)	41
İMDİ Daşbulahlı : 'Âşık (Duni)	42
CIĞALI MUHAMMES Şekli : Mulla Kasım (Zâkir)	43
HOROZ Şekli : Mulla Kâsım (Zâkir)	45
OLMAZ	46
GELİN	47
MENDEN (Zâkir)	49
HANE-İ MÜRACAAT Şah Balutlı : Molla Yusuf(Râci)	50
OLSUN	52
MENDEN	54
GELMEDİN (Râzi)	56
VAR (Rahim)	57
NEHU (Resul)	58
KALDI 'Âşık (Rıza)	59
BAŞINA DÖNDİĞİM	60
GERAYLI (Zaman)	61
EYLER (Salik)	62
CIĞALI MUHAMMES Şekli : (Süleyman)	63
SENİN (Saili)	66

GENCENİN KIRGINI Abdurrahman Ağa (Şa 'ir) Kazaklı.....	67
ÂHINDAN (Şah Sâmed).....	69
AĞLARAM (Şikeste Hâtir).....	70
SALDIN.....	72
GERAYLI (Şikeste).....	74
BİR BİLA Tebrizli : Hacı Mehdîr (Şukunî).....	75
GERAYLI.....	76
GÖREYİM.....	77
BEHEŞTİN.....	78
SAZ GEÇER.....	79
AÇILDI (Şeydâhî).....	80
DAĞLAR Şekli : Mustafa Ağa (Şuhi).....	81
GÖZLERİN.....	83
TİFLİS FACİ 'ÂSİ Şikiste-i Şirin.....	85
VAR Şirin (Dilaram).....	87
GERAYLI (Sefer Ali).....	93
BAŞINA DÖNDİĞİM (Z 'âif).....	94
GEREK (Zâbî).....	95
A ZÂLİM.....	96
FELEK.....	97
MÜKERRER.....	98
DEDİM DİDİ.....	99
DİLBER.....	100
EYLEDİ.....	101
GAZEL (Tâlib).....	103
OYNASUN.....	104
SÖZLÜK.....	105

MÂH OLAN YİRDE

(İlâhi)

Doğar mı ay ve gün gökde
Yüzün tek mâh olan yirde
Gül olur cümle sultanlar
Senin tek şah olan yirde
Aceb mi dûd-i ahımdan
Karaya boyana günler
Karlur şol hatt û sebzın
Bu dûd-i âh olan yirde

Gideyim köyine o yârin
Gözimin kanlı yaşıyla
Haçan yalguz gider merdim
Yola hemrâh olan yirde

Zenehdânın görüb yârin
Gönül zülfün duta gitdi
Âsâsız gice yol gitmek
Hatadır çah olan yirde

Şehâ menâ itme kapundan
İlâhi dâd idüb gelse
Ki geh geh dâd işidiller
Ulu dergâh olan yirde

KEKLİK

(Emir)

Canım keklik gözim keklik

Yerişin yarıma benzer

Dönüb dönüb kıya kıya

Bahışın yarıma benzer

Varub dağa dayananda

Aşk odına boyananda

Seher seher uyananda

Gülüşün yarıma benzer

Kayalardan gelür ünün

Çemenlerde geçer günün

Eğininde var sincab dönün

Geyişin yarıma benzer

Özi ni çekmişin dağa

Görmedim yüzinden ağa

Siyâh zülfi tir bohoğa

Salışın yarıma benzer

(Emir) aydır hulk huyun

Ağ yüzina düşmiş mûyın

İşin gücün renk rûyın

Ohışın yarıma benzer

TECNİS

(Avşarı)

Çığrısub çığrısub öten surlar
Yaşım neden oldu yarada bilmen
Başınçün covr-1 sitem eyleme
Men garib binevâ yarada bilmen

Bir derd var canımda yâra demişem
Tabib yok derdimi yâra demişem
Ecel bir canım var yâra demişem
Bir can da senin içün yarada bilmen

Regib tek düşsün öz kederine
Kay düşse de düşsün öz kederine
Yâr senin derinden öz kederine
Olsam da bir kadem yarada bilmen

(Avşarı) yatubdır uyar neyleyim
Bayguya hemdemdir o yâr neyleyim
Tabib miller salmış oyar neyleyim
Peykan mı galubdır yarada bilmen

AĞLARAM

(Bahir)

Çarkı felek meni kıldır divane
Ayrı saldın yâri anub ağlaram
Gice gündüz kan yaş döken kirpikler
Deryaların movcı sanub ağlaram

Megalâtı şirin sözi mezeli
Şeker gülüşünde canlar itezeli
Ala göz dilberi dünya güzeli
Salubdır hicrana yanub ağlaram

Gel adilsin ohşama hiç gahire
Mahri sözüm yetti imdi zâhire
Şefkat edüp bir buse ver (bahire)
Yegin bil veslini anub ağlaram

MUHAMMES

Şekli : Mulla Turab (Burci)

Al yeşil âbı sarı benevşe kara kırmızı
Alasan geydiresen hemişe yare kırmızı
Çiğni atlas ola dizliği hare kırmızı
Surette şö'le salup döner bahara kırmızı
Yandırma nahak bizi yanarsın nara kırmızı

Her kimin varı ola iği tikdirir hanesi ağ
Dolanar çırağının başına pervanesi ağ
Bir uşak ki ağ ola olur onun anası ağ
Kim görübdür ki yarin suratı gül çenesi ağ
Leblerinden emesin döner şikare kırmızı

Tarı yahşi yaradub gün ile asımanı âbi
Dibi yok kenarı yok dolanar dört yanı âbi
Başa baş geydiresen güzel tükezbani âbi
Örpegi zerâlâfa çargatı tumanı âbi
Dutulup dört tarafı lâl' guhare kırmızı

Derdime eyle deva ey yüzi ak hali gara
Goyma dünyada kalım bahtı kara hali gara
Burcunun beyle olub neyleyim ikbali gara
Yalvarım tarı kıla tezlice çare kırmızı

TİFLİS'İN TÂRİFİ

Mecmû' her vilayetden ağır dağı Tiflis'in
Bahar çağı cennete ohşuyor bağı Tiflis'in
Bir yeke temaşadır elvan otağı Tiflis'in
Ölüsü melek mi maraldı sağı Tiflis'in
Dil ilen teriflenmez arvaduşağı Tiflis'in

Tiflis'in beraberî Çeçen Dağıstan'da değil
Baki derbend ve gubâ kızlar Heşterhanda değil
Erivan ve Karabağ gence Nahçıvan'da değil
Hay ve Selmâs merağa Tebriz ve Tahran'da değil
Şam Haleb Mısır Tokat isfahanda değil
Yığasan İran Turan olmaz dırnağı Tiflis'in

Şehri Tiflis içinde yetmiş iki millet gezer
Kimisi yeşil giyer kimisi giyer lâlezâr
Yanar el bolköynegi ger sayasan olur hezar
Min defter hanesi var divan içün yazı yazar
Gice ta yarıyadek açık olur dükkan bazar
Çok hesabsız satılar çahıf arâğı Tiflis'in

Tiflis güzellerinin sûreti benzer lâleye
Herkes göre oları o saat düşer baleye
Minerler doruşkanı giderler orta caleye
Eylerler keyf û zevk sesleri çıkar naleye
Herkes ki vinvat olur salurlar narin kaleye
Derim ki beş yüzden çokdur dustağı Tiflis'in

Ağalar kulağ asır vâsf-ı Gürcistan'ı diyem
Cem-i Tiflis'de olan milletlerin sanı deyim
Baş açık Gürcü, Urus, Frenk mûselmanı deyim
Legzi gabardın Ermeni İngiliz milletani deyim

Günde çıkuben killi meta' ve kervanı deyim
Gün batandan gün doğan billur sunağı Tiflis'in

Tiflis'i gören kimi yendi derdim oldi çehar
Kür daşub arasından açılubdır taze bahar
Tavadlar giyinürler her biri bir özge teher
Ateşsiz hamamı var kim görübdür böyle seher
Miskin (burci) geşt eder Tiflis'i akşam-u seher
Çünkü kalk olmuş taze konağı Tiflis'in

EYLER

(Begim Hanım)

Ey ağalar meni niçün kınarsız
Eylese derdime bu derman eyler eyler
Aşka düşenleri ahirde bu derd
Erider inçeldir natevân eyler

Görem aralıktan yah olsun Yeman
Yüzüm pay endazdır başım tercüman
Senden gayrı benim derdime derman
Ne Eflâtun bilür ne Lokman eyler

Göz yaşımdan arza yazdım settare
Belke bizi gam gaygudan kurtara
Sine açık zülf perişan yüz yare
Meni bile, gören sana man eyler

Şerri goyub hayre kadem basarlar
Hakkunnaz sözlere kulak asarlar
Tessedduk verüben kurban keserler
(Begim) ibrahim'e can kurban eyler

MÜREBBE

(Bülbül)

Bu mekanda meşk-ü enber yeri var
Kara gözlüm gezen yerdir bu yerler
Sek rakibler olsun yârâb şermisar
Elim yardan üzen yerdir bu yerler

Men gerekidir öpüm yarın ayağın
Ya da salmaz öz tutdığı dostağın
İnce ince kızıl gülün bu tağın
Sağ eliylen üzen yerdir bu yerler

Ezel başdan gara yazıldı yazım
Gan ağılaram yâre gitmez avâzım
Humar humar köye bahan şehrazım
Gaşın gözün süzen yerdir bu yerler

Men (bülbül)em gülşen olur mekânım
Açılmamış soldı gülli gülşenim
Bahtı gara yazan günü yezdanım
Galem olub yazan yerdir bu yerler

GERAYLI

Seher çağı öten bülbül
Sen ağlama men ağlaram
Derdin derde katan bülbül
Sen ağlama men ağlaram

Sen geymişsen yaşıl çaşkur
Zülfünü boynundan aşur
Ağlamak mana yaraşur
Sen ağlama men ağlaram

Bülbüller geymişdir sarı
Ohur akub lâlezârı
Sen küli itürdin men de yârı
Sen ağlama men ağlaram

Bülbüller giyinüb gara
Çiğer oldu pâre pâre
Güle hasret sen men yâre
Sen ağlama men ağlaram

Bülbüller giyinübdür ağı
Sineme çekdin dağı
Hüsnün çeşmim cırağı
Sen ağlama men ağlaram

Gözim açub köğrendim gel
Yasemen gül saçı sünbül
Sızıldama bunca (bülbül)
Sen ağlama men ağlaram

BÜLBÜL

Bu sevda adıdır müşkul
Bihakk-ı sûre-i incil
Nece sabr eylesün dursun
Gülünden ayrılan bülbül

Düşüb mecnûn sahra'ya
Günüñ bağlandı mevlâ'ya
Bahar mı ehli dünyaya
Gülünden ayrılan bülbül

Dutub dilber haten müşkün
Görüb mest oldu min mişkin
Töker bağran kibi eşkin
Gülünden ayrılan bülbül

Feğan eyler bu biçare
Nece sabr eylesün nare
Yetüşsün huri kirdare
Gülünden ayrılan bülbül

Senin bimâr gülünden
Gel itme zâr gönlünden
Geçirme yâr gönlünden
Gülünden ayrılan bülbül

Bu bülbül subh u şâm ağlar
Girüb efgân tamam ağlar
Gice gündüz müdam ağlar
Gülünden ayrılan bülbül

MÜRABBE

(Bende)

Bir ala gözlünü sevibde gönül
Dehanı püstedir dudağı ballı
Guftare gelse yüz min gan eyler
Bülbül sade lebdır tûti megallı

Acayib nevcuvan nehar-ı nevreste
Surahi gerden gameti beste
Gonçalar açılmış al yanağ üste
Biri ay pertevlidir güneş cemallı

Gül endamı var taze gar kimi
Vüchinin vesfi nevbahar kimi
Benefşe saçları gülli har kimi
O safi bellidir tamam bu halli

Gönül eyler günde yüz min hıyali
Davır ider çölleri gezer havâli
Bend olur görse ol güneş cemali
Olmaz gurbet yirde garib misallı

Derdimi derd bilmeze demezem vahi
Görmedim hüsnün tek bir güneş mahı, Adı gizli özi güzeller şâhı
Edübdür (bende)ni yüz min hayalli

YAN İNDİ

Gönül düşdün bir gözelin odına

Çek cezandırhaşrelegin yan idi

Nice ki pervâne yanar çırağa

Men hayatdım seni dutar kan idi

Ganlı yaşım ahar müdam didemden

Gamzelerin geçdi mecruh sinemden

Sen kimi mehveşden güzel senemden

El götürmen çıhsa eger can idi

Mecnun teki sehra gezdim cuâre

Vasiyetim budur sen gülüzare

Gam çekmekden düşdüm derde azâre

Çare bulmaz gelse yüz lokman indi

Yar sevüben vesaline irmedim

Bağçasının gonca gülün dermedim

Hesret kaldım cemalini görmedim

Firkatinden oldu ceker şan idi

Düşmüşem sevdadan kalmamış heves

Yaverim olmadı dünyada bir ges

'Eyd-i gurban geldi oldu kesa kes

Sende bu (bende)ni kes kurban indi

ŞEYH ŞÂMİL

Şekli : Osman (Biçâre)

Şeyh şâmil ki bugün gayret-i islâm eyledi
Nüsret bahş buna ized-i yezdan eyledi
Virmez hakkına hakka çün ikrar-i iman eyledi
Feth-i hıznın üstünde halini beyan eyledi
Min beş yüz kâfir kırub cehenneme idhal eyledi

Nasır-i islâm onun kılıncın keskin eylesun
Kafirinde hışmın mahvi münhazim eylesun
Nüsretengiz buymuş kâfire galib eylesun
Gazavatı bedr kimi keşf-i Dağıstan eylesun
Kadir Allah'ımız bizim mensur muzaffer eylesun
Şir-i yezdan hünerin güyâ malûm eylesun

El götürüb sıdk-ı dilden Şamil'e duâ eyleyin
Mürşid-i Kâmil olur cihan ferâmuş eyleyin
Aşık-ı sadık olur aşkımın nuş eyleyin
Akıbeti hayr gelur kâfir dinin pûç eyleyin
Dinin yıhub kâfirin mağmun eyleyin
Gelub Şâmil şanına şanını beyân eyleyin

Kadir Allahyet dâdına geldi dervend üstüne
İnşallah hıvsındadır sonra gûba üstüne
İlisoy karabağda cari durmaz kasdına
Gubâdanı giçer gelür şervan gence üstüne
Şakini mahalların temâmen alur destine
Yâni teshir idüb hükmü süleyman eyledi

*Osmân ey (biçâre) sen lâf itme gel ey başını
İşidüb ey din düşmanı yaman yüzler çekini
Ganalalak ey elleringe zindana koyarlar kaçını
Peh peh bir söz ha degül mevlaya tapsur işini

Gazavatı kafir içinde şehid eyle başını

Gören desün Şamil yolına canını kurban eyledi

GELÜB

Moralıyanlı : 'Âşık (Peri)

Mirza can ağadan dest-i sehâdan
Tiflis ülkesinden bir nişân gelüb
Enâm idüb kilisanın üstüne
Ecaz-ı macûzat hôş nişân gelüb

Gören peh peh dedi şevket ve şanı
Bizde mail olduk kaşı kemana
Alav alav şöyle salub her yare
Sanasan ki lâl-i Bedehşan gelüb

Nâmı cardır yulduz kimi sekirdi
Yedi çırağ çar tarafın büridi
Görmesine kız gelinler yeridi
Niçe niçe zülfü perişan gelüb

İhtiyat göründi şamlar alındı
Taylar tutuluben şenlik olundu
Pak namaz kılındı sûfre salındı
Çar tarafın kesdi mecmuan gelüb

Peri (m) derd-i pinhânın içinde
Hal dolanur zenehdanın içinde
Sen bilürsen kilisanın içinde
Ömrüne doacı yüz min can gelüb

ELLERE

(Polad)

Müşif açdım elim geldi falımız
Dal oldu gidelüm bizim ellere
Kuhumun kardaşın acı sözleri
Bal oldu gidelüm bizim ellere

Götirüldi namuslar kalmadı arlar
Anar mı bizleri bivefâ yârlar
Suküldi kirveler eridi karlar
Yol oldu gidelüm bizim ellere

Angasın sançmış çeriler başı
Ağalar durmaz eyler savaşı
Kızıl bulah kimi gözimin yaşı
Sel oldu gidelüm bizim ellere

Mensur kimi varub durdan asıldı
(Ali)nin cenginde namerd basıldı
(Polad) der rakibin dili kesildi
Lâl oldu gidelüm bizim ellere

VAY GÜNİ

Şekli: Müezzin (Turab)

Gör nice dönübdür dövri zamanı
Vay gönüdür müslümana vay günü
Muhtaç olduk ahrete imâna
Vay günidir müslümana vay günü

Keşki bina kaymasaydı bu işe
Kimini dara çekdi kimini şişe
Yaz günün dönderdi zemherir kışa
Vay günidir müslümana vay günü

Akılsızlardır bu işleri eyleyen
Elden gelmeyen dilde söyleyen
Ata çatmayub fili boylayan
Vay günidir müslümana vay günü

Yıgdi Leşkeri binizam han oldı
Herkes durub öz başına han oldı
Peşesi dilenmek han haçan oldı
Vay günidir müslümana vay günü

*Durdı gazi ahmed bir ad eyledi
Yıhdı ülkeleri berbâd eyledi
Kaçdı öz başını âzâd eyledi
Vay günidir müslümana vay günü

Pozgun düşdi koşununa sanına
Bahmadılar ne sultana ne hana
Dağıldı dağarları here bir yana
Vay günidir müslümana vay günü

Gazavata hücum etdi yüzümüz
Ah vay oldu ahrımız günümüz
Heyf zaya gitdi güzel dinimiz
Vay günidir müslümana vay günü

Yıǵdı baş bilen tökdi kaleye
Düşdik müsibete yaman belâya
Bahmadılar ata ana balaya
Vay günidir müslümana vay günü

Avar, Kumuk, Kafkas, tac u tahtını
Derbend Bakü Guba Sanbur bahtını
Yandırdı köyniği şehir ahtını
Vay günidir müslümana vay günü

(Şah u Han) deyub geldi bir öküz
Bir şile sakkallı beslenmiş donguz
Dava ile hiç olmadı yüz be yüz
Vay günidir müslümana vay günü

Müslümanın ahrıdır ahrı
Hakk özidir bu işlerin pâhırı
Sirkeni döndürüb verir çahırı
Vay günidir müslümana vay günü

Kalmadı âlemde yazı yazanı
Ne gökde uçanı ne yerde gezeni
Miskin (Tûrâb) nice virsün azan
Vay günidir müslümana vay günü

GELMESÜN

İsbirli : Sadık Bey (Sabit)

İşitmişem yar yanında müddeyi
Diyüb sabit bu samana gelmesun
Ne revâdır olub zegân meskeni
Şeydâ bülbül gülistana gelmesun

Revâdır sar ola tayiri çemen
Kerkes gülistanı eyleye mesken
Bu nice yaraşur diye ehri men
Asâf taht-ı Süleymana gelmesun

Tiken yüzün sürter gül ayağına
Har döner gonçenin sol ve sağına
Gülçin diyer öz tikdiği bağına
Mani olın bağbane gelmesun

Aşk ateşi canda çeker zebâne
Zulmet-i hicriden yetüşdim cane
Mümkün değil oda yanmış pervane
Şem'i görüb yane yane gelmesun

Sabit bu dehrinde mecnun ve vamık
Olmazlar aşkıda sana muvaffık
Tavaf-ı kâbeye olur mu lâyıık
Diye kâfir müslümana gelmesun

BARAMA

Şekli : Mulla Cami

Ustalar kulah virin ta'rif ideyim baramanı
İbtidâ ser tu çıhmır hey dikirem baramanı
Altından kamçı salub kaldırıram baramanı
Çatmayadek kalhmağa yohdır onun hiç amanı
Ne diyem bu sözimin yohdı hilâfi yalanı

Çah meşakkatle giçerüb mağaradan bağladım
Yahşi işlesin diyüben mağranı yağladım
Asta asta basuban çarhın havasın sahladım
Hiç dolanmadı kınıldı âhırı zâr ağladım
Ne diyem bu sözimin yohdı hilâfi yalanı

Çün kırıhtı ile doldırdı çarhın kolını
Sahib-i mal gelüben gösterdi ona yolını
Ustanın beli sınır tepredebilmez kolını
Ne diyem hiç görmemişdim yengelünün çulını
İnanın bu sözimin yohdı hilâfi yalanı

Növbeti bu zulumle men eyledim temâmu kemal
Pendir epbek yemeğe hiç yohdı mende mecal
Çün düşürüb bağlaram görüner o misli gacal
A'yârı astar yarım belkide anandı sehal
Ne diyem bu sözimin yohdı hilâfi yalanı

(Molla Cami) bu işe düşmemiş idi hiç vakt
Ne diyem baramanın nevâdı diraz senin saht
Su içinde düzelür inçilmekden egri direht
Sey ile inledir gölürmek ister vakt vakt
Ne diyem bu sözimin yohdı hilâfi yalanı

SERÇELER

İli Sulu : (Mulla Cuma)

Allah'dan korhub bir insaf edin
Az incidin bizi sanı serçeler
Dünyada yihılmadı ülke batmadı
Bundan gayrı yohmu darı serçeler

Gelmeyüb ilimiz değildir bolluh
Tahılımız olmasa acından ölluh
Yemeyin ahırda üç yanı bolluh
Sizde olun biznen yarı serçeler

(Kerim Yüzbaşı) tohumun sepupdur
Fağır (Rüstem) çoh zahmetle ekipdur
Alağına hadesiz eziyet çekübdür
Ayâh yalın (Reyhan gârı) serçeler

Siz demeyin darı eken nâşıdır
Vıyıldayan kollarının daşıdır
(Kadir dayı) ağır nefes keşidir
Size ider âh-ı zârı serçeler

Tüfengime dükini dolduraram
Dik başında sizi görcek kıraram
Kamış damdan yuvanızı yiharam
Kesmeyin siz itibarı serçeler

(Mulla Cuma) gerek özin kavraya
Ne düşübsüz azgın azgın yorguya
Arza virerem çalağana kırıgiye
Bahsanız kirdarı sarı serçeler

TECNİS

Erişli : (Cevri)

İki melik hattat hattın yazanda
Adın müsüfde yazmış Yasine
Elif kaddin cim cemâlin mim ağzın
Dışın benzer harf içinde Yâsine

Mecnun kimi kine düşdim dilemen
Doğra kebab bağrın dilin dilemen
Cemal görüb leb dişliyüb dilemen
Hızır olmaz mı gerden gucan Yasine

Gey rahtını bağı keşt et yeri hey
Meriğzar et dost gezdiği yeri hey
Can kuşının konacağı yeri hey
Ya buhağdır ya zenehden Yasine

Revâmıdır ellerinde ohına
Arzım yetmez kullukunda ohına
Nişana tek meni müjgan ohına
Kanlı gamzen gerdanımda Yâsine

Hasretinden bağrım başı yüz yâre
Baygu meyli dolanubdır yüz yâre
Zülf dağınık hal perişan yüz yâre
Emânetdir gelsün (Cevri) Yasine

GERAYLI

(Hamid)

Bir

Gönlüm ister görüm yâri
Üç günde bir beş günde bir
Arzularam vefâdarı
Üç günde bir beş günde bir

Olmuşam âşık-ı didâr
Başıma dünya oldu dar
Görmesem gıllam âh u zâr
Üç günde bir beş günde bir

Kurbanım yârin adına
Hakk yetüßsün feryâdına
Meni salır mı yâdına
Üç günde bir beş günde bir

Yola tikmişim gözimi
Unutmuşum öz özimi
Payına sürtim yüzimi
Üç günde bir beş günde bir

Şikeste (Hamid) em canam
Derdinden oldım elaman
Sek rakibim dutsun yaman
Üç günde bir beş günde bir

MARAL GÖZLİM

Âh çeküb kan yaş tökerem

Senden ötri maral gözlim

Çoh çoh cefalar çekerim

Senden ötri maral gözlim

Ayrılık yamandır yaman

Ey yüzü gül serv-ü revan

Bülbül tek eylerim efgan

Senden ötri maral gözlim

Sensen ömrümün çırağı

Çekerem sineme dağı

Avcı tek gezerem dağı

Senden ötri maral gözlim

Kurbanım sen kimi yâre

Bir nazar kıl bu bimâra

Günimiz karadır kara

Senden ötri moral gözlim

Kametim ohşayur dale

Gelmenem men hiç hiyâle

(Hamid) em eylerem nâle

Senden ötri maral gözlim

TECNİS

(Hamidi)

Müşif cemâlinden yay kaşlarından
Ohudım bir kelime aya men dilber
Hızra tâbi olur mevt olmaz baki
Lebin cür'asından aya men dilber

Şükür hakka bir pay aldım ağımdan
Hakikatden marifedden ağımdan
Ah mihnet hicranıyla ağımdan
Kurtulmasun görim aya men dilber

Ne yaraşmış yaşıl üstün buhâre
Gel sivdigim meylin virme buhâre
Halin salmış yağma belhe buhâre
Emrine hazırdır aya men dilber

Açılubdır fasl-ı bahar a lâle
Bir canım var dost yolunda a lâle
İncü dişin beraberdir a lâle
Kaşların ohşatdım aya men dilber

(Hamidi) dir dost kuyunde demadem
Ahar çeşmim yaşı yüzden demadem
Gice gündüz sızıldarım demadem
Sübhaneden eylerem aya men dilber

OLDI

Şekli : (Hatem)

Eyyam-ı nehside kamer akrebde

Bir nice keslere siyâset oldu

Küffar batilin zah-mi tiğrinden

Mü'minler kalbi cerâhat oldu

Füzelâ ehlinden bir niçe adem

Felek diyarında akli ferâhen

Ohundi gûşuna fermân-ı mâtem

Kalbinin hasılı melâmet oldu

Tutmasın kâfire hiç kes ihlâsı

Kahrına uğrayan tapmaz hilâsı

Sabr idüb kazaya olmadı ası

Minude rütbesi belâğat oldu

Melül bahır her biri bir diyâre

Bir kimse yohdır ki eylesün çâre

Gözlerü bağlayub çekdilar dâre

Gör ki ne bidâd ne âfet oldu

Bend idüb onları agacları teng

Nizama durdılar güyâ edir ceng

Çatladı bin defa iki yüz tûfeng

Meta ömrümüz hesaret oldu

Kâfirler bunları etdi nişane

Bulaşdı endâmı al kızık kane

Görüben helayık düşdi efgane

Mahşerden bu da bir elamet oldu

Çivirüb etrafın iki sef saldat
Dolanır elinde tiği (kumandat) memat
Cezm oldu bunlara hayatdan
Kan yaşı çöllere rivâyet oldu

Yıgılub başına gavm ve gardaşı
Çeşm-i nidâmetden tökdiler yaşı
Biyle nakş idüb gaza nekkaşı
Her ne oldu hakkdan 'inâyet oldu

Her ata ki ayrı düşe peserden
Ayleşüb hüzünde sorar her yerden
Gel işit haber pir-i pederden
İrmiş Yusufun kıyâmet oldu

Bu zaman akli başından uçtı
Vay oğul diyuben toprağı düştü
Feryâd feğânın defterin açdı
Çeşmi oldu

Yâreb nice olur işler encamı
Yetiş feryâda al intikamı
Kâfir elinde esirdi Hamı
Müslüman işi begayet oldu

Elbette mehvi değil hüşyare
Gün begün meişet düşür düşvâre
(Hatem) bu mülküden özge diyâre
Göç indi vakti rehalet oldu

HASANIN

Varhıyanlı : (Hasan)

Yâre diyen bizden kargış almasun

Yerde kalmaz âh u zârı Hasanın

Gice gündüz hasretini çekmekden

Kalmıyubdır canı yârı Hasanın

Gönül elden koymaz gül yüzlü yârı

Subh u şâm kuyuna eyler güzârı

Diyüb danışmağa gelmiir hiç varı

Üzülübdür ihtiyârı Hasanın

Bahça senin bağban senin bâr senin

Alma senin hayva senin nar senin

Alem bilür yâr senindir yâr senin

Canı başı külli varı Hasanın

GENCENİN GİRGİNİ

Genceli : (Hasan)

Gören bilen işisenler yansunlar
Gör ne yaman oldu hâli gencenin
Bize imdâd virmez padişahzâde
Meğer dutulubdur yolu gencenin

Baydakları burç üstünde kurdılar
Tifil uşakları hamu kırdılar
O zaman ki cevâd hanı vurdılar
Sanasan gırıldı beli gencenin

Bayram gicesinde kalanı aldı
Dört yanın çivirüp kılıcın çaldı
Erkeği kırılıb dişisi kaldı
Al kana bulandı çülü gencenin

(Genceli Hasanım) yüreğim acı
Moskov fırsat tapub çaldı kılıcı
Şimşadınlu , Kazah Burçalı Gürcü
Talâdı kalmadı malı gencenin

DEYİŞME – BEDİYE

Hasan

Kâsım

Hasan- Gösterende kaşlarının tayını

Hacil edir çarhın taze ayını

Ter buhakda zülf-ü semen sayını

Gören olur giriftârı perinin

Kasım- Gösterende kaşlarının tagını

Lâle yanağını ter buhakını

Bihoş ider meclis içre sakını

Çeşm-i mest ve fitnekari perinin

Hasan- Vesme çekir tez tez kaşı üstüne

Kec bahmak ‘adettir çeşm-i mestine

Gine çekir çeri gönül kaskına

Yüzde zülf ü tarı marı perinin

Kasım- Ne lâzımdır vesme kaşı üstüne

Canım nişanadır tir-i şestine

Taksim ider aşinasına dostına

Az değildir komşuları perinin

OLUR

(Miskin Hasan)

Zerrece gam çekme ‘âli hazretim
Kadr-i mevlâmız sene yâr olur
Bu kemâli ‘ilmi bahş iden ağa
Yetüşür dadına medetkar olur

Allah seni aziz kılsun dünyada
Hemişe çatasın arzuya murada
Hecalat çekmeyesin duri ukbada
Hatemül enbiya şefâdâr olur

Firdevs â’lâde bulasın makam
Huri kılmandan alasın ta kam
Cennet şarabından içesin yüz cam
Saki kevserin vefâdâr olur

‘Alem arasında olasın hoşhû
Mesehher olsun sene vahş-i ahû
(Şeyh-i Nakşibendi) kimi çekesin yâhu
Mürşid ve meridin kamkar olur

Hulus u kalp ilen eyle ‘ibâdet
Gafil olanlara göster hidâyet
Bu (miskin Hasan’a) kılsen şefaât
Yakın düşmanları şermisar olur

Ey canım cellâdı ömrüm yağısı
Meğer sende zâlim dini imân yohdır
Gice gündüz hasretini çekmekden
Üzilübdür dahi mende can yohdır

Sek rakibin bir daş düşsün başına
Koyamaz ki yâr ilen olum âşına
Hakdan yanan çohdı aşk ateşine
Menim tek od dutub alışan yohdır

Ey kaşları hilâl yanakları gül
Zülfleri reyhan halleri filfil
Ey aşık öldiren biren bidil
Senin tek âlemde ev yıhan yohdır

Seni sivenler olubdır hemişe dilşâd
Nesilde âdamsin hüsnüde perizâd
Kağmetin ar ardır kalların şimşâd
Bu şan ve şevketde hiç insan yohdır

Düşgün halin sitemkare demeyin
Yalvaruben vâre vâre demeyin
Bu Hasanın arzın yâre demeyin
Meger bu arada müslüman yohdır

GİRAYLI

(Halil)

Deli gönül ne melûlsen

Meger ol nazlı yâr gitdi

Sevgili yârdan ayru

Faleğe âh û zâr gitdi

Ezel başdan sensin yârim

Vefâlı nazlı dilberim

Gesildi sabr u karârım

Elimden ihtiyâr gitdi

Kurbanım yüzinde hâle

Yanakları gül ve lâle

Kâddimi dönderdi dâle

Bugün serv-i reftar gitdi

Sıvdığım boyı besteni

‘Acâyib töhve nesteni

Saldı (Halil) şikesteni

Görün sitemkâr gitdi

TECNİS

İbrâhim Bey (Halili)

Gâri mevlam budır senden dileğim
Gele bir gün bu diyâra sivdiğim
Sızıldaram gice gündüz ansuzun
Aldu cân û cismim yâre sivdiğim

Gönül kuşu bend olubdır bu demde
Ahar durmaz gözlerimden bu demde
Gözün ister cânım ala bu demde
Tığ-i gamzen bağrım yâre sivdiğim

Geyinmişsin bu gün yeşıldan aldan
Korhuram fitneden hileden aldan
Sek rakib sözine aldanma aldan
Cân û dilden yâr ol yâre sivdiğim

Ağlahamdan didem döndi bahçıya
Kalda ıfık virmez bahçıya
Bülbül ağılar kan yaş töker bahçıya
Baygu dûşer yâre sivdiğim

(Halili) der sırrın virme dünyada
Teşne dilim leblerinden dünyada
Senden gayri eğer olsa dünyada
Meyl itmezem yüz minyâre sivdiğim

SİVDİĞİM

(Hurşid)

Ne müddettir dolanırsın elleri
Eller ne diyâre gitdi sıvdiğim
Kane döndi bu çeşmimim selleri
Seller ne diyâre gitdi sıvdiğim

Size men sevdiğim kayalar daşlar
İde bir kez miyve viren ağaçlar
Ustasından destur almış anaşlar
Kuşlar ne diyâre gitdi sıvdiğim

Gökte süzem âl u yeşilli kuşlar
Ağ appağ kollar kara karankuşlar
Yolun kırcığında elvan çiçekler
Çiçek ne diyâre gitdi sıvdiğim

Ağlayub ağlayub girdim yollara
Gözüm yaşı döndi ahar sillere
Mehri gitdi garib gurbet ellere
Eller ne diyâre gitdi sevdiğim

Bundan sonra yakın oldu ıraklar
Seninle sıvdiğim oldu feraklar
Yüzün üste ahan durı bulaklar
Bulaklar ne diyâre gitdi sıvdiğim

(Hurşid)im mende girdim bu hâle
İnçeldi kametim döndi hilâle
Şükredeyim mevlâya geldim bu âle
Bu âl ne diyâre gitdi sıvdiğim

AĞLARAM

(Hurşid)

Gene yeni başdan derdlere düşdim
Alışım dutuşdım yandım ağlaram
Yârin obasın köçini gördim
Yurdın gördim onı andım ağlaram

Belâ-ı mihnete derde tuş oldım
Keyfiyetim budır zâhre nûş oldım
Gam hırkasın giydım siyepuş
Belâ kemerin kuşandım ağlaram

Terk-i vatan oldım hanımanımdan
Lâleler âl geydi ahan kanımdan
Hicrân eli tutti giribanımdan
Gam fevcine men talandım ağlaram

Kiçicik çağımda düşdim kocaldım
Beylik mertebesini gönülümde saldı
Dinyanı kavmakdan dahi yoruldım
Giçen günlerimi andım ağlaram

(Hurşid) em seyranda yâr seni gördim
Yoh itdim özimi var seni gördim
Nâmusdan da giçdim ar seni gördim
Gafletden imdice uyandım ağlaram

MENE

(Hurşid)

Gün teki parladı çıhdı kasırdan
Gözime görindi mahtâb mene
Müjganları deydi bağrım deldi
Dahi neyleyecek o kitâb-ı meni

Kayıdub canânı men bir buleydim
Hayretten kurtarub hale geleydim
Kuyidan yârıma kurban olaydım
Bimûrûvet niçün sepdin âb mene

Nazlıca dilberim yüzine gelmen
Aşkın sevdasından üzimi bilmen
Bu derdi sen virdin dahi ayılman
Gündüz karar gelmez gice hâb mene

Cemâlin şevkindan oldum serseri
Gözimin şulesi 'aklım pergeri
İçâre (Hurşid)in oldın dilberi
Tapabilmen senden gayrı bâb mene

TECNİS

Şirvanlı : Dostu Hanım

Rahtin al geymiş bahçaya gider
Başına götürmüş buta bağları
Bülbül sarıyıp bağ sarı gidir/geydir
Yüzüne dutubdur buta bağları

Sıvdiğim atlandı tersmeni gör
Açıldı bağların ter semeni gör
Eyledi ahirde tersameni gör
Şeyh isen Antek buta bağları

Niyazmendem yüzün yârin görende
Baygular çıgruşur yarin görende
Ağlar hasret gözüm yaren görende
Bulur bir dem dutsa bula bağları

Cananıma deyin cânıma gelsün
Teşneni göndersün cânıma gelsün
At tir akların cânıma gelsün
Kemandarsın gözle buta bağları

Bize cevr eyledi kelbi yüzinden
Kal dise kalarık kelbi yüzinden
(Dostı) dur göresin kelbi yüzinden
Boynuma salubsan buta bağları

KALDIM

(Derdli Mehmed)

Yanaram yanaram dilim dönmez
Garib garib gurbet ellerde kaldım
Sivdiğimin sevdası gitmez başımdan
Ağızda söylenen dillerde kaldım

Bir kimsem yohi soruşub hâlimi beyle
Ağlayan gözimin yaşını sile
Korhuram ki düşmanlar üstüme güle
Hayf olsun bu dem de ellerde kaldım

Görür mi mevlâm bu aslı hanı
Yolına kurban koymuşam bu cani
Terk eyledim kavm û kardaş vatani
Dağlarda daşlarda çöllerde kaldım

(Derdli Mehmed) ay dır olmaz oldım
Ağlayan gözimi silemez oldım
Yalançı dinyâda gülemez oldım
Göz yaşımdan yağışan göllerde kaldım

DERDİMİ

Calutlı : (Dülger Oğlu)

Babet babet yüz min benim derdim var
Kime diyüm yane yane derdimi
Derdsizler ne bilirler derdliler dilin
Gerek diyüm derdli gane derdimi

Derd elinden ciger döndi bir yâne
Ağlamahdan didem döndi ümmâne
Saldın felek çünkü meni hicrâna
Dâhi virme bir insana derdimi

Kecrü felek derdi mana bâr itdin
Gice gündüz işim âh û zâr itdin
Artıra artıra beraber itdin
Denize deryâi ümmâne derdimi

Bunda gün geçirirem men niyaz ile
Bülbül nâle ider çoh güdaz ile
(Dülger oğlu) gerek diye saz ile
Gün doğandan gün batana derdimi

İMDİ

Daşbulahlı : 'Âşık (Duni)

Göz yaşdan nâme yazdım yolladım

Ohuyub derdimi kanalar imdi

Gurbet ilde hicrân dutdı yahamdan

Müşkildir hâlîme yanalar imdi

Koca bülbül terk eylemiş bağları

Nâşi kuşlar tutmuş rez bu tağları

Nice oldı gönlümün lâçin çağları

Gezer avlağımda sunalar imdi

Hüdôm hûb yaradub bu güzelleri

Her yâne tökmişler efşân telleri

Yâde düşür yine yârin elleri

Yaha destime kınalar indi

Uçtu terlân yerinaldı baykular

Dolanub gökleri kocaldı (ko)lar

(Aşık Duni) giçen günü arzular

Nice âh çekmesün sinâlar imdi

CIĞALI MUHAMMES

Şekili : Mulla Kasım (Zâkir)

Şekili : Süleyman'e Nazire

Ağyârı gel ey dost kenar et seni târı
Bir resmi pesindide şear et seni târı
Bir yanıma lûtf eyle gizar et seni târı
Bir lahza kenarımda garar et seni târı

Bi mûnis u zarem
Dil haste fikaram
Bi sabr u kararam
Men âşık-ı zâram

Fikr-i dil bu âşık-ı zâr et seni târı

Her nâkesi bilme özine âşık-ı sâdık
Hem sohbet içün tap özine yâr-i muvaffık
Hem cins gerektir ola hem cinse mutâbık
Nâcins ile sohbet sene ey dost nelâyık

Sen bir bût-i zibâ
Sen bir gül-i r'ânâ
M'âşûk-ı dil âra
Yohdır sana hemta

Bir resm peşindide şear et seni târı

Et nûş mey ü mehr-ü vefâ cam-ı sefâdan
Gel ülfetini besme gelen ehli vefâdan
Gûş et sözime çek elini cevri cefâdan

Endiçe kıl ey tâc-ı serim kahr-ı hüdâdan

Servenlere server

Bir lütfunu göster

Ey şûh-ı sitemgâr

Besdir bu cefâlar

Bir yanıma lütf eyle güzar et seni târ

Yüz hâne-i zerrin ola sensiz ne sefâsı

Yüz menziti mişgin ola sensiz ne sefâsı

Yüz gonce-i rengin ola sensiz ne sefâsı

Yüz bezm-i hûş âyin ola sensiz ne sefâsı

Ey ziynet-i âlem

Ey halki mükerrem

Ey şâh-ı muazzam

Feryâdına birdem

Bir lahza kenarımda karar et seni târ

Gel etme meni derd û gam hicre giriftâr

Sensiz çekerem âh-ı ciger suz-i şere bâr

Öldirme meni hicreyle ey şâh-ı sitemkâr

Elkısza menem(Zakir) delhaste-i bimar

Ey nâdir dugarran

Men bende ferman

Kıl derdime derman

Gel gel sana kurban

Fikr-i dili bu âşık-ı zâr et seni târ

HOROZ

Şekli : Mulla Kâsım (Zâkir)

Yatardın ağacda şâd-ı biperva
Ne geldi düşdin belâya horoz
Biyle suâlinden eyle estağfurullah
Hâşa sual olmaz kazaya horoz

Her eşya ki müsâhıb kuvvet olur
Min yaşasın ahir bir gün gevt olur
Küllî nefsi zayi getül mevt olur
Ümit yohdır bu günden ferdâya horoz

Tavus cilveli gülgüne libas
Bu gününe hiç etmedin sen kıyas
Diyerdin ayılın ya ey yühelnas
Yetürdi feryâdın semâya horoz

Senden ezel giçen şâh-ı muazzam
Niçe padişahlar Cemşid ile Cem
Oları da senin tek bu tiğ-i sitem
Celâdveş verdi cefâya horoz

Eger işitmisen olursan teskin
İzaca ecelihüm ayesin
(Zakir) tek kalbini dut mütmeyin
Gidersin cennetü'l-mâvaya horoz

OLMAZ

Gelende zûhûre nûr tecella

Cemâlin tek münevver olmaz

Gerduni hikmetden a-han âfitâb

Zerrece sona beraber olmaz

Mihrûme felekde var ise her çend

Ziyet-i ruhsârın olardan bihadd

Sefhe-i rûyında hâl-i zeberced

Her beni âdeme müesser olmaz

Kemâhı hüsnüne etmedi idrâk

Afet-i çeşminden oldım hovfinak

Ey gözi cellâdım şâh-ı gazebnak

Sen kimi (Zakire) sitemgâr olmaz

GELİN

Saldı ol gunçe rehânın meni sevdaya gelin
Nice ki gül yanağı bülbüli gavgaya gelin
Gördi göz düşdi canım ah ile yüzvâye gelin
Mecnûn oldım düşüben vâdi-yi Sahrâya gelin
Ne gelin vah ne gelin zinnet ü zibâyâ gelin

Hoş gülüş hoş danişıkdır mezeli cümle sözi
Huyı hoş hasleti hoş mahı münevverdi yüzi
Üzülür can üzülür ger süzülür âla gözi
Mezâli çok mezâli gamzeli gâyet de özi
Ağ yüzi gül, yanağı lâle-i hemrâyâ gelin

Saç uzun gerdan uzun gavmetidür serv-i revan
Kaş kara göz piyâle, dişleridür püste dehân
Şuh yânağ lâl dudağ lehcesinde canlar alan
Sine meydan , memesi kubbe, güzel ince meyân
Dolu bûd, canlı topuğ serbeser ağ mâye gelin

Kırmızı yaylığ elinde gül desmâl leçiği
Sarı köynek giyinüb cemle (müdahil) eteği
Nimtene hâlis zibâ-ı müzeyyen bezeyi
Zerbelâh dizlik ayağında benevşe çiçeği
Sağrı başmak çorabı hamse giyüb pâyâ gelin

İki fistanı arasında hemâyil asılub
Yani fincan göbeğin üste kızıl gül asılub
Düzilüb yahasına kızıl yahalık kesilüb
Kolda kolbağı etikeğinde eteklik asılub
Merhabalar bu kadar sûret û simâyâ gelin

Nagehân gördi gözim çihdimi muallaya kelin
Didim ey gonçe dehan birce yavaş gitmen ölin
Derdim artıhdı dayan bir danişak ağrın alım
Yıhılım payene men derdimi bu câne salım
Duruben servü kimi başıma sal sâye gelin

Ağl ağ kırmızısı lâle-i ehmar kimidir
Eti ağ endâmı ağ sinesi mermer kimidir
Çekilüb kâddi onun serv-i sunuber kimidir
Memeler şehd-i şeker kand-i mükerrer kimidir
Geldi cennet perisi sen kimi obaya gelin

Mana bir şah-ı cihan rahm ile kurbanın olım
Ölirem ölmagini fehm ile kurbanın olım
Dutaram dağmenini zahm ile kurbanın olım
Zülmü gahâre bahub sehm ile kurbanın olım
Virme gel târı içün (zâkir)i rüsvâyâ gelin

MENDEN

(Zâkir)

Başına döndüğim a nazlu dilber
Gelür mi kuşuna sedâlar menden
Bile bed-i zemâne hileyi ağ yar
Korhıram seni de yâd eyler menden

Senden gayrı âşıkın bir medârı yok
Can çıhub cesedden ihtiyârı yok
Gark oldım deryâya hiç kenârı yok
Huvf eyle görende adalar menden

Men (Zâkir)em tersa sevdim zâlimi
Felek egüb benim kadvü kalımı
Bes men kime kılâm arz-ı hâlimi
Küsübdür o melek zâd eller menden

HANE-İ MÜRACAAT

Şah Balutlı : Molla Yusuf(Râci)

Meni yardan ayırdılar
Sana olsun haber hanım
Menim kimi bu âyamdan
Kim bu zulmü görer hanım

Hasret idim men o güle
Cefâlar kaldı bülbüle
Sitarem düşdi sünbüle
Kim bu cevri çeker hanım

Bu gün elden yârim gitdi
Nâmus ile arım gitgi
Ne eflâ ke zârim gitdi
Kıl ahımdan hazer hanım

Yâri kıldın bugün menden
Dolannam ol sebab günden
Küsübdür bu kulun senden
Uman yirden küser hanım

İşim geldi yaman oldu
Gözüm yaşı revân oldu
Derdler canda nihan oldu
Hasret-i kaddim бүker hanım

Sen kılubsen âşık-i zâr
Ey olan 'âleme serdar
Gice gündüz yanar ağlar
Kanlu yaşın töker hanım

Meni koyma bu giryande
Kalmışam hayli dermande
Ol gülle göz(mirza han)da
Görübsen ne hüner hanım

Arzım budır o devlete
Hükm eyleye gavriyete
Kim göribdir(bir avrate)
Dinyada(iki er) hanım

Götürmedin gülün hârın
Unutdun aşk-ı bimârın
Güclü gücsizin yârin
Alur elden meğer hanım

Abdal tek giymişem şalı
Olmuşam hicr pamalı
Kılsunlar derdimi hâli
(Vezirler) (mirza)lar hanım

Sunalar geçmez gölünden
Bülbül ayrılmaz gülünden
Men dönmezem yâr yolundan
Sağ oldıkca bu ser hanım

İkbal döndi bahtım yakdı
Görin felek ne şer satdı
Aldı aklımı aldatdı
Bilende zer kemer hanım

Çeşmim eşkin töke kaldı
Kaddim kaddin büke kaldı
(Râci) hasret çeke kaldı
Ol bal lebdem emer hanım

OLSUN

Meni yârdan ayrı salan
Görüm yüzi siyâh olsun
Derde düşüb benim kimi
İşin her günde âh olsun

Elif kaddin döne yâye
Her işlerin gide sâye
Cihanda tapma sermâye
Ömrin günin kûtah olsun

Diri 'ömründe kâm alma
Halayık içre nâm alma
Her giz maksad meram alma
Yahşi hâlin teba olsun

Zelil ol sen ki men harem
Kimim var kime yalvarım
Sana her günde kargaram
İster mana günah olsun

Döndirdin yaşımı çaya
Düşesin sen de âh û vâye
Kıyas elbette ferdâya
Kalmaz bile agâh olsun

Beytül hazen mesgenimdir
Kim bu işde düşmenimdir
Virâneler mâmenimdir
Ona düşman Allah olsun

(Râci) bu gün yârdan oldu

Giçdi nâmus ârdan oldu

Mal u mülk vardan oldu

Manileni gümrah oldu

Yâk Edibî ...

Señler ...

Edirne ...

Çok ...

Meni ...

İzmir ...

Çıktı ...

Görsen ...

Edirne ...

Meni ...

Çel ...

Amante ...

(Abi) ...

Adar ...

Çörsen ...

Yâni ...

Yâni ...

Meni ...

Çıktı ...

Amik ...

Hazret ...

Edirne ...

Yâni ...

Çörsen ...

MENDEN

(Ali Ekber) hikmetine
Selâm olsun revan menden
Bahma rakibin sözine
Çoh derler yaman menden

Meni yâre vusûl eyle
İster kapumda kul eyle
Öp al ele kabul eyle
Gelse kağız nehan mende

Mûrad şemini söndürme
Meni mahruma gönderme
Gel başınçün yüz döndirme
Amandır el-aman menden

(Ali) sana ide yardım
Arturma gusseye derdim
Çeker olsam âh serdim
Yanar cümle cihan menden

Yâre kılma rakib yâr
Murahhas kıl benim sarı
Özin insâf eyle bâri
Artık mı (Mirzâ Han) menden

Hazret-i ali hudarın
Hüseyni Kerbeta yârin
Vefâsın gör bi ikrârın
Dönübdür bu zeman menden

Yetüş (Râci)nin dâdına

Rahmin gelsün feryâdına

Hiç âşıklar âşk adına

Olmaz artık yanan menden

GELMEDİN

(Râzi)

Gice gündüz intizârın çekerem
Aman Allah yâr eylendi gelmedi
Hasretinden elif kaddim bükerem
Aman Allah yâr eylendi gelmedi

Gellem dedi vade eyledi gitdi
Sözi hilâf oldu vâdeden ötdi
Sebeb noldı bizi yâddan unutdı
Aman Allah yâr eylendi gelmedi

Bâd-ı Sabâ dost kuyından gelende
Ver gelen bir haber men derd-i mende
Bizimlen ikrâr itdi gidende
Aman Allah yâr eylendi gelmedi

Kelen var mı görüm yârı gördi mi
Varub arz eyleyem ona derdimi
Bilmen onda gayre gönül virdimi
Aman Allah yâr eylendi gelmedi

Aşikâr oldu benim derd-i nihânım
Uvç itdi feleğe âh û efgânım
(Râzi)yem hicrinde üzildi cânım
Aman Allah yâr eylendi gelmedi

VAR

(Rahim)

Menimle hemdem bu gün bu gice
Bir bülbülem vardır seninde var mı?
Fıkr û hayâlimi virmişem ona
Bir bülbülem vardır seninde var mı?

Rehnâle çeker geh figân eyler
Gel gel diyüb cigerimi kan eyler
Günül çehçehine can kurban eyler
Bir bülbülem vardır seninde var mı?

Rahm eyleyüb gelüb men-i binevâya
Râz-ı dilin deyub durub nevâya
Menim(Rahim) tek düşen başı sevdayı
Bir bülbülem vardır seninde var mı?

Tarif ideyim (Nehu) yerin yerleri gülşân kimidir
 Söyleyüb danışmağa her biri bir cân kimidir
 Baharsın mal devleti sultan kimdir
 Adli adâleti adil nevşirvan kimidir
 İçinin mehbûbları hûri-i gılman kimidir

Çıhuben bahar faslı mehbûbları çölde gezir
 Görenin temâm cânâ yüreğinin yağı erir
 Onları gören oğlan on beş yaşındaca karır
 Libaşıları zerv-i zibâ bellerine tirme sarır
 Yanakları gül yaprağı kaşları keman kimidir

Ya ilâhi yitmesün hiç vakt niksân bulara
 Hûri deyim peri deyim yohsa ki insan bulara
 Her gören kimse disün Huriyi gılman bulara
 Men özüm incinmirem eger virem cân bulara
 Bahışları meral kimi yerişleri ceylan kimidir

Kolları gümüş kimi gerdanı minâ meseli
 Tökmiş kıvrım telini senbil û r'âna meseli
 Onları gören olar mecnûn-ı rüsvâ meseli
 Yaradub bar-ı ilahi cennette suna meseli
 Saçları gülâbatun kirpiği peykân kimidir

Ne yaman derde saldı bu kaşları keman meni
 Bilirem öldirecek bu derdler nihân meni
 Kurtara bu derdden kadiri subhan meni
 Ölsem eger götüre bir sahebi imân meni
 Bu derdilen ölse (Resûl) bil şehid olan kimidir

KALDI

‘Âşık (Rıza)

Gönül kullık öyle kâmil üstâda
Kemâle yetmedin işin hâm kaldı
Kemalliler göçdi gitdi dünyâdan
Ne hekim ne ‘âlim ne imam kaldı

(‘Âşık Rızâ) tul-i kelâm eylemez
Tekebbürlü adama selâm eylemez
Çohlar dünya işin temâm eylemez
Herkes cihd eyledi nâtamâm kaldı

BAŞINA DÖNDİĞİM

Uzun iller arzusın çekdiğim
Gitme beri gel başına döndüğüm
Men olmuşam derd-i hicrân tapdağı
Yetür mene el başına döndüğüm

Rüsva kıldı meni sevdâ-yı 'aşkın
Aşkın deryâsı daşkındır daşkın
Kelağayı Gülgez tikme oraşkın
İnce belde şal başına döndüğüm

Bir sifâriş yollamışdı yâr mene
Saldı cigerimi odlara gine
Geykaç hâşiyesi zerbâf nimtene
Arhalığı al başına döndüğüm

Gitdi mütrûb gülşen kaldı bülbüle
Bir derdimend yohdır derdimi bile
Geddi serv ağacı gerdânı mine
Al yanağında hâl başına döndüğüm

Ala gözler meni derde salubdır
Mejgânların bağrım başın dalubdır
(Rızâ)nın bir kurı cânı kalubdır
Gel anı da al başına döndüğüm

GERAYLI

(Zaman)

Bir mest olmuş yağıye men

Oldum yalvâra yalvâre

Bir mest olmuşam yağıye men

Oldım yalvâre yalvâre

Ne kalemdir çekmiş kaşa

Gerek hüsnün helâllaşa

Mecnûn kimi dağa daşa

Düşdim yalvâre yalvâre

Bâd-ı sabâ söyle yâre

Cigerimdir pâre pâre

Bir gül içün yüz min hâre

Oldım yalvâre yalvâre

Sefil (Zamân) bile gezmez

Gözim gayrı gözi görmez

Alubdır cânımı virmez

Oldım yalvâre yalvâre

EYLER

(Salik)

Ey tuba bahışın yıhdı 'âlemi
Humar gözin gine kıyâmet eyler
Kabe-i kuyunı görenden beri
Haçan kıbleni ziyâret eyler

Kırgı başlu tuyuğun terlan cilveli
Görmemişim beyle nazlı gamzeli
Serâser yahası kızıl düvnmeli
Bahdıkca özine fihâret eyler

Zahid bahsa zülf-i perişânına
Terk eyler mescidi gelür yanına
Sıdkı dilden canın katar canına
Hûri-yi gilmâna melâmet eyler

Her kim ki sana baharsa kinden
Bil ki öğrenübdür o hâli menden
Özge tevekküüm yoh asla senden
Haste(Salik) sana zerâfet eyler

ÇIĞALI MUHAMMES

Şekli :(Süleyman)

Ey sim i bedeb mihr dırahşende züleyha
Ey kân-ı melâhat lebi purhande züleyha
Kılma saçını mumca perakande züleyha

Ey gözleri şeylâ

Ey Ey kameti r'âna

Ey sâni leylâ

'Âlâ dâhi 'âlâ

Ruhsarı güzeldir

Reftârı güzeldir

Tûti kimi her lehce-i guftârı güzeldir
Kim gördi ki yüz rûh ola bir tende züleyha

Kim vesme yahub kaşına gizletdi hilâli
Ebrû-yı kemânın kimi kanrıldı hayâli
Ol bi ebedin yohdı meğer aklû kemâli

Yoh sevda

Gıldı âyı rüsva

Ey dûhter-i tersâ

Ey zülf-i çelipâ

Besdir dâhi yandım

Her cevre dayandım

Ey gonca dehen rahm eyle zulmünden usandım
Bundan sonra yaoh tâbû tevân mende züleyha

Nesrin tökülüb şâh-ı rahun tarafına heyhât
Nerrâd-ı kezaşıdır hayretde kalub mât

Hakkâ senin hüsnün olub 'âleme isbât

Bir mâh-ı likâsın

Bir âb-ı bıkasın

Bir 'ayni sefâsın

Sen ehl-i vefâsın

Yoh hayf ki yârin

Sen türfe nigârin

Bu ziynet ile düşse eger misre güzârın
Hüsnün idecek Yusufi şermânda züleyha

Gel gül yüzini görmek içün bağa çekilmiş
Lâle dösini dağlıyûben dağa çekilmiş
Kar-sineni gör gec o da yaylağa çekilmiş

Ey hüsrev-i haver

Ey şems-i münevver

Aşkın meni yegser

Yandırdı çü Azer

Ey dilber-i serkeş

Ey hûr û perişev

Haşan ki zayıfem mana ûrma dahi ateş
Bu cevre 'adâlet nedir ey sende züleyha

Hakkaki senin türfe cemâlinde 'ayıb yoh
Yâkut lebinde ruh-i alında 'ayıb yoh
Hüsnünde vene aklû kemâlinde 'ayıb yoh

Bir serv-i revânsın

Asub-ı zemansın

Sen âfet-i cansın

Ey âfet-i devran

Vey mihr-i derihşân

Ey şah-ı (Süleyman)

Kıl derdime derman sen eya hüsrev-i huban

Kalmaz bu güzellik sana pâyında züleyha

SENİN

(Saili)

Nazlım hüsnün gülşeninde

Açılmış güllerin senin

Onu görüb efgân eyler

Bağda bülbüllerin senin

Kurbân olayım eline

Yıtmedim asl-ı felına

Tökilmiş nâzik beline

Sona tek tellerin senin

Âşıklarını zâr eyle

Gâm elinde hem hâr eyler

Şeker kimi gûftâr eyler

Tûti tek dillerin senin

Hasta-sıyam çün düzmeden

Behri hicrânın üzmekden

Olubdır bağrım ezmekden

Lâle renk ellerin senin

Elinden gelmişem zâre

Siyah merdümlerin kare

(Saili) koydı âvâre

Ağ yüzde hâlların senin

GENCENİN KIRGINI

Abdurrahman Ağa (Şa 'ir) Kazaklı

Ey gâziler geldi kazâdan belâ
Bir olmaz müsibet devrân eyledi
Yüz virdi gavgâ-yı deşt Kerbelâ
Rus Gence şehrini virân eyledi

Neylesün bi-sahib evde kalan Can
Sübh ü şâm âh çeküb kan ağlaşan kan
Gel yetüş imdâda ya sahib zaman
Kafir, islam halin yaman eyledi

Gence halkı oldu hak ile ihsan
Boyandı kalaşı oldu kızıl han
Gördi melekler hûriyle kılman
Arş yüzinde âh ü figân eyledi

Cevâd Han'dan oldu melekler râzı
Bozılmaz gazadan yazılan yazı
Haberdar olmadı cengâver gâzi
Ne bir kömek şeki şîrvân eyledi

Cevâd Han ki zuhur itdi anadan
Bir merd idi ezel başdan binâdan
Şehid çıhdı gitdi dâr-ı fenâdan
Menzilin revze-i rüzvan eyledi

Kırdılar 'âlemi masûm canları
Töktiler mescide seyid kanları
Anaların nâlesi âh efgârları
Tutdı 'ârşın yüzün duman eyledi

(Şa 'ir) onda mazlum olan canların
Halk eyler divânın ol yamanların
Men de hayranıyım ol zamanların
Görüm (Uğurlu Han) divân eyledi

ÂHINDAN

(Şah Sâmed)

İttimâsım budur ey şahlar şâhı
Hazer eyle biçâreler âhından
Ağa keremsiz olmaz kul hatasız
Âzâd et bullar zer nigâhından

Emr idüb kelimende hali ellezi
Velkazımeyn elgayz vel afın ellezi
Sen ‘adil padişahsın gel eyle kıyâsı
Elçek bullarım cûrm ve günâhından

Ne galib olmuş sana bu hırs ve itap
Bu kader mehlûka virirsın ‘âzab
Mahşer günü hakka ne virirsın cevab
Hecâlet olmazsın defter siyâhından

‘Âşık olan bilür ‘âşkın işini
‘Âklı kalmaz başda coşar daşını
Öz eli ilin girdâba salur başını
Mürahas et bunları zer nigâhından

(Şâh Sâmed) senden bu minneti eyler
Gelübdür kapuna bir dilek diler
Zûlmü ‘âdetince ey şâh-i dâdiger
Eyleme utan öz Allahından

AĞLARAM

(Şikeste Hâtir)

Fikr eylerem didem dolur yaş ilen
Men olmuşam bahtı kara ağlaram
Her taraftan gârı düşman sevinir
Mana derler çün bi çâre ağlaram

Canım yâr zulmü bidâd içinde
Gönlüm kalub âh û feryâd içinde
Şermisâрім çünkü üstâd içinde
Ânın için men hemâre ağlaram

Kime idieyim yârabb arz-ı hâlimi
İtürmişem vatanımı elimi
Aldırub ilimden gonçe gülümü
Bülbül sufet düşüb zâre ağlaram

Tek otahdan dört tarafa baharam
Gâm-ı gusse odına cânı yaharam
Dütahdan bilmenem ki ne vakit çıharam
Gamlar çekür meni dâre ağlaram

Anam yohdır çün ağlıya hâlîme
Atam yohdır meni koya yolıma
Kardaş yohdır ilin döge dalıma
Çün kalmışam âvâre ağlaram

Bibim yohdır men olanda hây diye
Halam yohdır men olanda vây diye
Bacım yohdır göz yaşına çây diye
Atub felek çün kenâra ağlaram

Gam leşgeri kılıç çeküb üstime
Yahşı durub cevân 'ömrüm kasdıma
Düşmanlarım kına koyar destine
'Ömrüm gider târimâra ağılaram

Anam bacım gerek nâzımı çeke
Konum komşum gerek gözyaşı töke
İstekliler n 'âşım üste diz çöke
Yüzün ide pâre pâre ağılaram

Sırrımı açmağa birce sırdaş yoh
Derdimi dimeğe birce yoldaş yoh
Kimim var deyüm kuhum kardaş yoh
Yalvaruben men ağyâra ağılaram

Bilmen niye bahtı kara olmuşam
Hayvankimi sararuben solmuşam
Burda yalkız gâmkin mahzûn kalmışam
Gahı gahı âşikâra ağılaram

Ne kader feryâd itdim söz oldı yalan
Âhirde olundı nâhakdan divân
Çün olmuşam dutsah damında kalan
Göz tikerem dört divâre ağılaram

(Şikeste Hâtır)em çekerem âhı
İstemezem Kûmek sultânı şâhı
Senden meded dilerem yâ ilâhi
Ger itmesen sende çâre ağılaram

SALDIN

Kanlı felek neylemişdim sana men
Âhirde meni yüz min belâya saldın
Ayrı saldın vatanımdan elimden
Gör götürüb hârdan herâya saldın

Elinden vallahi günim hoş olmaz
Eylediğin mana yahşı iş olmaz
Ne ata ne ana ne gardaş olmaz
Hâmûsından meni irâğa saldın

Besdir benden dahi çek elini
Yaman deme goy özine dileği
Bir ah çekip yandıraram ileği
Niye bile meni cefaya saldın

Tuf olsun yüzüne utan utanmaz
Bir söz disem kimse ona inanmaz
De görüm neyledim sana a ganmaz
Meni satılık idüb sedâya saldın

Meger senin yohdır korhun hüdâdan
Ne istersin bilmem me binevâdan
Yetim koydın meni ata anadan
Hem kunum kardaşdan uzaya saldın

Kime ideyim bilmen senden şikâyet
Menimlen başlayubsen mumca 'edâvet
Çeker sen mi gören birce hecâlet
Meni ki nâhakkdan âh u vâya saldın

Sen ki merdleri nâmerd idersin
Halkın bir derdin yüz derd idersin
İnden bile dahi ne sert idersin
Sağalmaz derdimi devâye saldın

Herkes görse meni divâna diyer
Çohlari sivinüb bigâne diyer
İnden sonra hâmu pervane diyer
Canımı yandırub çıraya saldın

(Şekiste Hâtır)ın bahtı karadır
Yüreği serbeser dolu yaradır
Di görüm derdine bes ne çarâdır
Onın ki bahtını karaya saldın

GERAYLI

(Şikeste)

Ala gözli nazlı yardan
Men dönirem gûnül dönmez
Çeşmi câdu-ı fitne kardan
Men dönirem gûnül dönmez

Soğuk sular gelir dağdan
Gül menefşe kohur bağdan
Gümiş gabgab ağ bu hağdan
Men dönirem gûnül dönmez

Ne görmişem dahi elden
Can murgına vermez haldan
Lebi şeker dili baldan
Men dönirem gûnül dönmez

Ne umarsın zülfi mardan
Kurtulmadım âh û zârdan
Bu bimürvet zalım yardan
Men dönirem gûnül dönmez

Bu Şikeste düştü dilden
Kocmak ister nâzık belden
Yanakları kızıl gülden
Men dönirem gûnül dönmez

BİR BİLA

Tebrizli : Hacı Mehdîr (Şukunî)

*Abes 'abes çekme zahmet sivdiğim
Virme ziynet hatt u hâle bir bila
O günden Kim sana 'âşık olmışam
İtmemişem gül cemâle bir bila

Men sâki can bu sevdadan doymaram
'Gül yüzine temâşâdan doymaram
Men bu meyden bu minâdan doymaram
Ne dutacak bir piyâle bir bile

Baş koymışdım ağıstanen daşına
Rahm itmedin gözlerimin yaşına
Meni senden ayıranın başına
Görüm târı bir daş sala bir bile

Şer ile men seni koymaram zâlim
İstesen molladan hökmini alam
Sen benim mülkümsen sen benim malım
Var elimde bir kebale bir bile

Meclis-i işretin hılvet olanda
Rakibler dağılub fırsat olanda
Vesilin (Şukuhi)ye kısmet olanda
Ona eyle Lam-ı hâle bir bile

GERAYLI

Seni bir şah Güler han
Men özimi zelil(?) gördim
Seni bir nevreste-i civân
Bu 'âşıkın 'âlil gördim

Yâr yanında eyleşenden
Aldım yüz min bûse senden
Yüzün döndermedin menden
Men seni çoh hâmil gördim

Himmetini gördim âli
Derdimden eyledim hâli
Leblerinden gand ve bâli
Sel su kimi sebil gördim

Men isterem seni yiyem
Dilin dudağın çiyneyim
Aclıkdır ahır neyleyim
İli yaman il gördim

Arıyubdır cism û cânı
Kalmayub tâb û tevânı
(Şukûhi) bi-nevânı
Bu kapuya dahil gördim

GÖREYİM

Bülbül gibi bu gülşene gelmişem
Lâle görüm sünbül görüm gül görüm
Diyerler sende var çok 'işve-i hande
Birce kelime daniş görüm gül görüm

Bir yol gördim yıhdın hânımânımı
İtürdin 'âlemden âd ve sânimî
Bir de yüzün göster gel-i al hânımı
Gelmişem târiya tevekkül görüm

Men râzıyım her ne olsa mukadder
Zûlmin (Şukunî)ye hoşdu sitemger
Bu men bu baş bu yol bu sen bu hançer
Zahmet çeküb ayağa dur gel görüm

BEHEŞTİN

Lehiveşalla bu ne hüsndür cemâl
Meger sensen destânı behiştin
Dehânın çeşm-i şerâben tahur
Hüsn-i rûyun gülistânı behiştin

Hiç peri sen kimi 'işveger olmaz
Hiç melek senin tek leb şeker olmaz
Güzellikde sona beraber olmaz
Ne hûrisi ne gılmânı behiştin

Vaize bir göster ol hatt û hâlin
Kabe-i ruhsârın takı hilalin
Ölünca eylesün vâsf-ı cemalın
De koy itsün âd û sâni behiştin

Cel el halık bu ne gözdür ne müjgan
Kudretin gösterüb hâlik-ı sübhân
Zahed senin olsun rûse-i rüsvân
Bile gülçehresi hani behiştin

Sevin ey dil gine yâr nâzenin
Bu gice sen ilen oldı hemnişin
Elhamdullah rabbü'l-âlemin
(Şûkûhi)dır kamiranı behiştin

SAZ GEÇER

Bir de yolım düşse yâr otağına
Menim işim hâmi kesden saz giçer
İşe düşer deyub danişub gülmek
Aralıktan yüz min erk ü nâz giçer

Gül güle sövküşüb lâleye lâle
Kumrular bülbüller çekerler nâle
Sâki bu mevsimde getür piyâle
Biraz giçmez payız gelür yaz giçer

Sâki dolandırısun cam-ı gül rengi
Düzilsün meclise lâle-i merdengi
Ohusun haneninde oynasun çengi
Hayâlimden setâr giçer saz giçer

Yeherliyin keher âtı dubara
Tefingi viren gelmişem zâre
Men isterem bir de çıham şikâra
Çoh deyirler bu göllerden gaz giçer

Az benim bağrımı kan ile doldır
Derdin bu cânımda hâmidan boldır
Diyerler gonülden gönüle yoldır
(Şukûni) gonlünden niye az giçer

AÇILDI

(Şeydâhi)

‘Aklım başdan gitdi hayâlim çaşdı
Geribân çan oldı beller açıldı
Serâser ‘âlîme kıldı muatter
Dağıldı gisûler teller açıldı

‘Âşıkınam âya nesl-i perizâd
Sana hicr elinden dâd eylerem dâd
Bu virâne gönlimi eyledin âbâd
Nutka gelüb şirin diller açıldı

Derdin canda ey mâh olubdır ‘eyan
‘Âklım zayıl itdin cigerimi biryân
Âhû kaddin özre tögüldi heryân
Purpiç olan şu kahküller açıldı

Seni sivdim düşdim derd-i hicrâna
Hasretinden bağrım dönübdür kâna
Gine şeydâ-ı bülbül düşdi efgâna
Yaz oldı sünbüller güller açıldı

Giriftârım onın gözü kâşına
Mihnet-i hicran ile oldum âşına
Gork idüb ‘âlemi aldı başına
(Şeydâyi) çeşminden seller açıldı

DAĞLAR

Şekli : Mustafa Ağa (Şuhi)

Salursın baş çeküb olca semâya
Nazar hakâret cihana dağlar
Seyrin iden sultanlardan hanlardan
Kalmayub birinden nişâne dağlar

İden geşt-i sefâ çemengahanın
Başında seyd iden neu gezalânın
Sana leşger çeken padişâhânın
Görirsen yurdını virâne dağlar

Yaylakların firûşeyle sath iden
Ezhâru eşçarın görüb medh iden
Nazar kıl hâk olan hanâne dağlar

O gözler ki sana saldı nazarlar
Oldı toprağıyla ağaşa yegser
Sen eyle birinde bercâ mukarrer
Baharsın şir tek her yana dağlar

Malikim diyenler bala ve pestina
Nâbûd olup dav çekenler üstina
Gelgün tâc giyüb farkı mestina
Bikâya durmısan şahâne dağlar

Bulutlardan perde çeküb her demde
Her giz vefâ görmemisen ademde
Temâşâlar seyr itmesin 'âlemde
Bahdıkca gerdeş-i devrana dağlar

Âb-ı zülâlından siyrabdır 'âlem

Seninle görüşür şems-i muâzzam
Saye-i lütfunda firâvan ümen
Gargıdır nimet ve ihsâna dağlar

(Şuhiya)zeman-ı gizaşta hâlin
Bu dağ üzre giçen cümle ahvâlin
Vefâsız cihânın idüb hayâlin
Gork olur yöreğim al kare dağlar

Bir yârın sevgisiyle
Nâzın sevgisiyle
Dağın sevgisiyle
Gökün sevgisiyle

Senin sevgisiyle
Tâîn sevgisiyle
Olar sevgisiyle
Alâîn sevgisiyle

Gülün sevgisiyle
Ârın sevgisiyle
Dünyân sevgisiyle
Çekir sevgisiyle

Dünyân sevgisiyle
İhsân sevgisiyle
Tegâ sevgisiyle
Bir bîc sevgisiyle

Hayk sevgisiyle
Erkân sevgisiyle
Dünyân sevgisiyle
Çal yâr sevgisiyle

GÖZLERİN

Gülizar-ı hatendir devre-i zülfün
Çeneya durubdır âhû gözlerin
Miyân û mahlûka fesâdu yağma
Salur dolandıkça her su gözlerin

Bileydim hakikât ‘âyn-ı matlabın
Nazdır ‘âşıkâ yâ ki gazâbın
Bağrımı kan idüb yâkutu lebin
Gönlümü virâne câdu gözlerin

Şem-ü ruhsarına diğde-i pervâne
Türre-i mişkini eyler bir yâne
Olub neşesinden mest ü mestâne
Aldıkca zülfinden hasbu gözlerin

Gülşen nimetde ihsan içinde
‘Âruz û gülgün û tâban içinde
Durubdır her zeman al kan içinde
Çeker mi kötliden kaygu gözlerin

Dâvlet-i vusluna olan muhtâca
Hâne-i firkâtden say it ihrâca
Tögibdir üstime kasd-ı taraca
Bir bölük leşger-i hindû gözlerin

Hayâl-i fikrindir mehr û sürûşum
Evkat-ı bidârım yandıkda düş ‘üm
Düşinde yâdımda mahv olur hûşum
Gül yüzün dutak ebrû gözlerin

Yetüşmez dilberim her giz feryâda
(Şuhi)ni gamalrdan itmez âzâde
Kasdıdır her zeman fitne fesâda
Eylemez bir karnikü gözlerin

Byeşer teşvîş-i şîrîn ve
Çah-ı şîrîn-i şîrîn-i Tiflis'te
Nâz-ı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Hâk-ı şîrîn-i şîrîn-i Tiflis'te

Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn

Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn

Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn

Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn

Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn
Kırmızı şîrîn-i şîrîn-i şîrîn

TİFLİS FACİ 'ÂSİ

Şikiste-i Şirin

Ey ağalar tarihlerde gören var
Çoh olubdır kalma kalı Tiflis'in
Niçe niçe şahalr gelüb gidüpdür
Hiç olmamış bile hâli Tiflis'in

Kimse kınanmasun Iraklı hâna
Kaşun yetüşdi bahdı her yâna
Âdem gerek ol işlere dayana
Dolmuş idi dağı dalı Tiflis'in

Kızılbaş koşunu döğüşür açdı
Nâmerd başı açık daldaya giçdi
Tophânesin (vâli) tullayub kaçdı
Her yirden üzildi êl-i Tiflis'in

Deşmanm doldı şehre evler çökilir
Göğçek oğlan güzel kızlar seçilir
Kaçmak olmaz meger göğe uçılır
Hayıf ola yoh idi bâlı Tiflis'in

Bir ad idi Tiflis üste tökdiler
Kızıl gümüş cevâhirin çekdiler
Bir ad idi daşı gönç bucağı sögdiler
Kalmadı bir dane lâli Tiflis'in

Odladılar dükkan bazar seraylar
Apardılar kumaş parça deraylar
Çekecekdir arvâd gişi heraylar
Hani dirler tirme şalı Tiflis'in

Can şirindir hiç şey görünmez göze

Ağlıya ağlıya yaş süze süze

Anası uşağın atırdı düze

Yandır kalbi hâli Tiflis'in

Ermeni gürcinin kırk kilesesini

Hesâbı yoh malın söyiliyüm nesin

Zâlim düşman çıhartacağın (kör) sesin

Meydâne tökildi malı Tiflis'in

Geşiş Mahirasa karı ve koca

Kırdılar o ki var gündüz ve gice

Kan bazardan ahdı köçeden nice

Nispet yağmurı seli Tiflis'in

Kızıl gümüş haçlar incilli kitab

Namaz pereklerine hiç gelmez hesâb

Hüdâya sen itdin ne idi yârab

Hiç beyle gelmemişdi ili Tiflis'in

Ey(Şikiste Şirin) düşman o günü

Derdi Tiflis görmemişdi bu günü

Hiç giden gitmez dağı düğünü

İntikâmın alur (vâli) Tiflis'in

VAR

Şirin (Dilaram)

Gine gözim düşdi bir mehcemale
Ağ özinde kara mişgi hâli var
Halka halka olub zülf-i mişgine
Maşşallah 'âceb hatt ü hâli var

Safhâ-i ruhsanı mâh-ı münevver
Düşüb yüzine zülf-i muanber
Dişleri mirvânı dehânı şeker
Leblerinin ağ-müsaffa balı var

Gezesin 'âlemi cümle serâpa
Tapılmaz bir biyle ser ve dilara
Virmirem bir tökine Hakk bilür hâşâ
Her ne bu dinyânın mülk ü malı var

Di gelsün sâkiye kursun busâtı
Müretteb eylesün bizmi neşâtı
Tiz olsun yandırsun şem-i semâtı
Düşensün meclise her ne hâli var

Yanağlar lâledir gözler bâdami
Bağrımı gan itdi sâkinin câmı
Çağırın gelsün siz (Dilâramı)
Dilaram(şitin)in yüz melâli var

*
* *

Hakkı nâsib eylesün gine var olum
Bâb-ı selâm kapusından girelüm
Hennan mennan dir-eklerim görelim
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Guşesinde yayılmış hâcerül'l-esved daşı
Anda var onların sağ olsun başı
Yediler kırhlar olsun yoldaşı
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Allah'ın evidir üçdür direği
Anı görenlerin oynar yüreği
Ol Muhammed Mustafâ'nın durağı
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

K 'âbenin daşların hiç kimse yunmaz
Anı gören gözler asla usanmaz
Uçar kuşlar evin üstüne konmaz
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Tışı siyâh örti içi kırmızı
Görenin şâd olur gönli hem gözi
Safca müşk ile anberden tozu
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

K 'âbenin haremi ufacık daşlı
Gören hacıların gözleri yaşlı
Anda olan kullar devletli başlı
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Beytullâhın örtisinin karası
O kalmadı şol yüreğim yarası
Sefâ ilen sul mervenın arası
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Görmek ister seni böyle fakir
K 'âbe'nin öninde vardır bir çukur
Dört yanında imâmlar ezânın ohur
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Gel varolum yollarını bulalum
Ağlar iken şâd oluben gülelüm
Yeşil daş üstünde namaz kılalum
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Kemerleri yüksek yüksek yapılı
Hacılar gelürler çiyekli çiyekli
Dört yüz direkli otuz dokuz kapılı
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

K 'âbe'nin dağlarının kara dumanı
Gitmedi şu gönlümün gümânı
Bir dahi sığasam rükn-i imânı
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Orta yer dört bir yanı harem
Hakk nâsib eylesün varuben görüm
Altun eşîğine yüzlerim sürem
Arzum sendedir kara donlı Beytullah

Çevre yan düpdüzdür kandiller yanar
Gökden yeşil donlu melekler iner
Hacılar önünde çarh-ı kimi döner

Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Kara donın bürümüşler boyınca
Görmedim Beytullah'ı duyunca
Delil öninde elvedâ diyince
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Kara donı delüb delüb delübler
Mermerleri gümüş kimi yalublar
Fırsat elde iken heman varub gör
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Abu zemzem Beytullah'dan aşağı
Yılabır bilinde sirmâ kurşağı
Kapusı gümüşdür altun işini
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Yükseğdir görünmez K 'âbe'nin üsti
Yapmış Peygamber Tengri'nin dostu
Cümle mü'minlerin görmekdir kasdı
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Karadır K 'âbe'nin örtisi donı
Cümle mü'minlerin kıblesi yöni
Anı gönlerin pâk olur teni
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Çevre yanı mihrâb sıra sıradır
Gör ki kadir mevlâ'm neler yaradır
Âb-ı zemzem gün doğandan yanadır
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Âb-ı zemzem K 'âbe öninde bir kuyu
İç de cânın şifâ bulsun yat uyu

Her yarî düşünde görüben yürü
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

Emir hâc getirir altun âlemi
Yârim sen göster bâb-ı selâmı
Keramen kâtibin çekmiş kalemi
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

‘Azm idüb hacılar giderler
Dinyâda rızkî malı niderler
Sallana sallana tevaf iderler
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

Harem kapuları her yandan açılır
K ‘âbe’ye müşg-ü anber saçılır
Âb-ı zem zem sularından içilir
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

Emir hâk getirir K ‘âbe’nin donın
Hacılar sürerler ‘âşkîla demin
Kişi onda giçürse ölünce gönin
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

Beyt’ül-haremde hacılar gizer
Kamu iblislerin gücini üzer
Keramen kâtibin sevâbı yazar
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

K ‘âbe’nin kapusı güzel kapıdır
Eşiği altundan gümüş yapıdır
Dinya fânî ama ahîret bâkidir
Arzum sendedir kara donlî Beytullah

Yapısı düpdüz misâl-i cennet

Yârin şefaateyler Muhammed
Anda ölüb kalsam canıma minnet
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Vasfin kisler bilmez sığmaz kerâre
Yapılmış haremdir yedi minâre
Gice gündüz Allah rahmet yığara
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Varsam şol kabis dağına çıhsam
Çivriile çivriile dört yana bahsam
K 'âbe'nin güllerin men gine kohsam
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

İşde geldi hacıların bayramı
'ârafatda sürerler şevk ile demı
K 'âbe'nin öninde İbrâhim makâmı
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Varmak güzel ama farâk dönüşü
Şöyle virür kandillerin yanışı
Hacılar tavâf ider döner dolaşı
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

Biyece nakl itmiş (Sabunçı kızı)
K 'âbe Allah'dadır hem gönli hem gözi
Anda varanların ağarır yüzi
Arzum sendedir kara donlu Beytullah

GERAYLI

(Sefer Ali)

Ey ağalar nice olur
Hâli yardan ayrılanın
Âhir döner yaşıl olur
Âli yardan ayrılanın

Süt ağzı kaymak dudağı
Emmeğe lebinin kaymağı
Dağılır ulus oymağı
Âli yardan ayrılanın

Susen sünbülü ekilür
Tütünüm 'arşa çekilür
On dört yaşında bukülür
Beli yardan ayrılanın

Bu bir bâdedi içilmez
Mert nâmertten seçilmez
Lâl olur her giz açılmaz
Dili yardan ayrılanın

(Sefer Ali) bolar imiş
Peymânımız dolar imiş
Gonçe iken solar imiş
Güli yardan ayrılanın

BAŞINA DÖNDİĞİM

(Z 'âif)

Sen gideli yüzim gözim gülmiyor
Mende yohdur hâl başına döndüğüm
Gündüz hayâlimden gice fikrimden
Kadd'im oldu dal başına döndüğüm

Ahdı gözim yaşı döndi sillere
Mecnûn olub düşdim 'aceb çöllere
Bir kadim bas bu gün bizim illere
Gülşen olsun gül başına döndüğüm

Haçan girdim obst bağına gül derdim
Firkatinden kadd'im nuna döndirdim
Göz yaşımdan nâme yazub gönderdim
Sen de hâlim bil başına döndüğüm

Sen gidenden beri odlara düşdim
Al götürim baş û cânımdan giçdim
Alışdım tutuşdım ateşe düşdim
Yandım oldım kül başına döndüğüm

(Z 'âif) der bûlbûlsiz hiç bağ olmaz
Yâr sivenin yüreğinde yağ olmaz
Gönül bir şûşedir dahî sağalmaz
Şikest oldu dil başına döndüğüm

GEREK

(Zâbıt)

Bir ges ki bahs idüb güzelim dise
Ağ yüzinde üç m 'ûteber hâl gerek
Zerrece hüsnünde 'ayb olmaya
Kaşı fitne gamzeleri al gerek

Gülâbâtun köynek zerden tirkile
Gül tek cemâlinden gülâb çekile
Danışında şehd-i zülâl töküle
Bir dudağı şeker biri bal gerek

Hûri-i gılmandan gerekidir soyı
Melaik sıfatlı periden hûri
Serâhından kadd'i minâdan bûyı
Gerdanı üstünde kara til gerek

Mahbûbin mat ide cümle cihânın
Ehl-i sefâhânın Azerbeycan'ın
Güzellik bâbında yanınca anın
Yusıf-ı Ken 'an tek niçe kul gerek

Zernişan şeddeler çala miyâna
Her seher sallanub çıha seyrâna
(Zâbut) bu devâta bu hanmana
Bu mal-ı ahvâle bir ikbal gerek

A ZÂLİM

Meğer m 'aşûk 'aşıkının derdinden
Hâli olmaz haber bilmez a zâlim
Bir yâr ki yârından cüdâ düşerde
Dahi anı yâdâ salmaz a zâlim

Gonül el götürmez bu bî-vefâdan
Ol mihnetler çeker hicr û belâdan
Yâr olan usanub cevri û cefâdan
Meger hiç insafa gelmez a zâlim

Kaşlarını ohşatmışam kemâne
Cemâlin t 'an ider mah-ı tabâna
Dime biyle gider devri zemâne
Bu güzellik sana kalmaz a zâlim

(Zâbıt) hakikatden lâf û gaf eyler
Kaşın mihrâbına i'ikaf eyler
Dost olan dostına bir insâf eyler
Birden durub cânım almaz a zâlim

FELEK

Neylemişdim sana ey çarh-ı gerdün
Bizim ile düşübsen 'inâda felek
Meger hiç korhmazsın utanmazsın
Gitsün tâc û tahtın berbâde felek

Gün begün artırdın âh û zârımı
Kesdin can evinden ihtiyârımı
Neylemişdim sana aldın yârimi
Hasret koydın meni dinyâda felek

Derdigâmdan men fakiri bây itdin
Elif kadd'im döndürüben yây itdin
Ferhâd'a Mecnûn'a meni tây itdin
Eyledin derdimi ziyâde felek

Seni görüm men tek giryân kılasın
Her iki cîhandan mahrûm olasın
Menim kimi soraruben solasın
Görüm yitmiyesen murâda felek

Men (Zâbut'em) eylemenim tâb âna
Derd û gâmı yığub virirsen mana
Aman çeküb gora geldim kapuna
Ne gora yetüşdin ne dâde felek

MÜKERRER

Gûnül kalh durma coş coş coş

Tök ateş keş keş keş

Melekler oldu top top top

Kurubdır tâze sef sef sef

Muhammed azca yat yat yat

Var m 'irâca min at at at

Cebrâil durma git git git

Gelür avâza ref ref ref

Yüzinde hindû hâl hâl hâl

Giymiş yaşıl âl âl âl

De metrüb durma çal çal çal

Yaraşur saza def def def

Bu dinyâ bir kırı ses ses ses

Gelür rakib nes nes nes

Disem şu halkda pes pes pes

Olur şahbâza hef hef hef

(Zâbut) dise yâr oh oh oh

Dime lâlây yoh yoh yoh

Günah bi-hadd çoh çoh çoh

İde feyyaz 'af 'af 'af

DEDİM DİDİ

Didim ey nâzenin kaşların yayıdır
Didi kavs-i gazez kemânıdır bu
Didim dost cemâlim t 'aan ider aya
Didi güzelliğın nişânıdır bu

Didim dilber men sivmişem haseni
Didi nasib itse yaradan gâni
Didim sînen üstine algilen meni
Didi merd igitler meydânıdır bu

Didim sallanışın min cânedeğer
Didi belki hûri gulmâna değer
Didim koynuniçi rüsvâna değer
Didi âşıkların mekânıdır bu

Didim zülfin mat eyledi sünbülü
Didi sen ne bildin 'akılsız deli
Didim açılubdır cemâlin güli
Didi fasl-ı bahar zamânıdır bu

Didim sene (Zâbut)a etgilen vefâ
Didi men 'aşka verminem cefâ
Didim lebin emen bulur mı şifâ
Didi hastelerin dermânıdır bu

DİLBER

Sallanuban yüz nâz ilen
Bu seyrâne gelin dilber
Hezan değmiş gunçe kimi
Sraruban solan dilber

Civân 'ömrün virdin bâde
Ne gün gördün bu dinyâde
Yetdi her bir kes murâda
Sensin mahrum kalan dilber

Kaşların fitnedir filli
Buhağların gaşa halli
Şun tâlili bed ikballi
Bahtı karâ olan dilber

Şeyda bülbül tegi ötdim
Varub bir özire yâr dutdım
Dahi senden men el gütdim
Dün gül süzi yalan dilber

Emüb leblerini kandım
Özim özimden usandım
(Zâbut)em bu derde yandım
Yohdır seni alan dilber

EYLEDİ

Ey kadılar kime kılâm şikâyet
Bir bi-mürüvvet meni candan eyledi
Dil şehrinde âbâdanlık koymadı
Mal û mülk û hanımandan eyledi

Girdelinüb baş virübdür memesi
Bedirlenmiş aya benzer sinesi
Sallananda her bir nâzu gamzesi
Sanâsın ki din imândan eyledi

Ecel çeymânesi dolsun râkîbin
Saruluban rengi solsun râkîbin
Gözüm yüzi kara olsun râkîbin
Vefâlı yârımı menden eyledi

Meğer olmaz güzellerin bey 'âtı
Her câyılık olur eyle san 'âtı
Bülbülü öldirdi hârın töhmeti
Saldı o gülşenden eyledi

(Zâbut)um sırrımı saldım sevdâya
Kimse rahim eylemez men binevâye
Rakîbi dost bilüb saldı oraya
Seni menden meni senden eyledi

GAZEL

(Tâlib)

Gitmez konak budır ki 'âli medardan

Tâ yitmise haber ona fasl-ı bahardan

Çıhmaz bu kış günü yuvasından ne mar mur

Git al haber hazînedeki şahmardan

Ol güfte-i hendivâne seft-i bindivânım

Müşgildi ki giçem bile boz baş zârdan

And olsun ağılaşlara hoş reng üzümner

Koydı yakın kıl meni her kâr u bardan

Bir yan düşâb şehd kere sebze şebçere

Heyvan giçer bu n 'evâ meğer sebze zardan

Kaymak û kandi kesme gelen her naharlar

Tâ bir gün olmasa giderem ihtiyardan

Çay û çiluvdan üzme elim tâ üzilmesün

Ümid elin hezâ günü düldül sevardan

Her gizyeden degil özine virme gusseler

Salma özin 'abes yire sen itibardan

Kürsi başında kış günü sohbet şirin düşer

Sen bir tarafda men de düşem bir kenardan

(Tâlib) vüsal-i yâr eyle mesrûr dilhirâm

Meşgildi ayrılabilir gurb û civârdan

OYNASUN

Sürme çekmiş siyâh çeşm-i mestine
Sehâb-ı altdan çıhub mâhum oynasun
Bassun ayağın sinem üstine
Gurur ilen padişâhım oynasun

Sallanub gidende o nazlı şehbâz
Yüzim payına gerek pay endâz
Birden tıygun kimi eylesün pervâz
Tacıdârım şehenşâhım oynasun

Görmemişem gün cemâlin müddettir
Temâşâyâ koysa hayli minnettir
Ala gözlerine gözim hasretidir
Îzû câhım kıblegâhım oynasun

‘Âceb ziynet virmiş kaşe kabağa
Kesik til sallamış o ay kabağa
(Tâlib) intizardır yâr oynamağa
Diyen tanrım o Allah’ım oynasun

SÖZLÜK

-A-

- Â'lâde: Yüksek
Âbâd: Tamir edilmiş, sağlam
Âbâdanlık: Oturulan yer
Abes: Beyhude
Âb-ı zülâl: Saf su
Âbı: Suyu
Âbi: Mavi
Agâh: Bilgili
Ağ: Beyaz
Ağyâr: Düşman
Âh u vâ: Ah çekmek
Âfitâb: Güneş
Âh-ı zârı: Feryat etmek
Âhir: Son
Âl: Kırmızı
Alağına: Yabani otları temizlemek
Âleme serdar: Dünyaya hakim
Âli medar: Rütbeli
Âli: Yüksek
Anaş: Olgun, yetkin, yetişmiş
Âra: Oylar
Araşkın: Tekke
Ârşın: Eski ölçü birimi
Âriz ü gülgün: Kırmızı yanaklı
Ârza: Arıza, hasar
Arz-ı hâl: Durum
Ası: İsyan eden, isyankar
Asıman: Gökyüzü
Asl-ı felına: Hilesine
Âşık-ı didâr: Görüşmeye hevesli
Aşk-ı bimâr: Aşk hastası
Aya: acaba

Âyamdan: Büyüklerden

Âyin: Örf, adet

Âzâde: Hür, serbest

Azâr: Eziyet, zahmet

-B-

Bâb: Kapı

Babet: Öyle-böyle

Bâde: Kadeh

Bâd-ı sabâ: Sabah rüzgarı

Bağban : Bahçıvan

Bâki: Kalıcı

Bâle: Kanat

Bâr: Meyve

Barama: İpek böceğinin koza şekli

Baygu : Baykuş

Bed-i zemâne: Kötü zaman

Begayet: Nihayet, son

Behiş: Cennet

Belâğat: Konuşma ilmi

Belâ-ı mihne: Belâ

Belh: Kent ismi

Bend: Bağ

Benevşe: Menekşe

Bercâ: Yerinde

Besteni: Dondurma

Beyt'ül-harem: Harem evi

Bezm-i hûş: Akli yerinde

Bibim: Halam

Bidâd: Feryad etme

Bigâne: Yabancı

Bihadd: Hatsız, sınırsız

Bihakk-ı süre-i incil: İncil sürelerine yemin olsun

Bimâr: Hasta

Bimûrûvet: İnsafsız

Binevâ: Yoksuz- fakir

Binizam: Nizamsız, tertipsiz

Bûd: Kârlı

Buhağ: Gerdan

Bulaklar: Pınarlar

Busât: Sofra

Buse: Öpücük

Büt-i zibâ: Güzel put

-C-

Câdu-ı fitne: Fitne fesat cadısı

Câle(Jale): Çiğ

Cam-ı sefâ: İçki kadehi

Cellâdveş: Cellât gibi

Cemâlin: Yüzün

Ceng: Savaş

Cennetü'l-mâva: Cennet gibi yer

Cerâhat: Yaralardan çıkan iltihap

Cevâhir: Mücevher

Cevân: Genç

Cevr: Sitem

Cûrm: Suç

Cüdâ: Ayrı

Cür'a: Damla

-Ç-

Çargat: Baş örtüsü

Çarkı felek: Dünya

Çaşkur: Baş örtüsü

Çehar: Dört

Çemengah: Çimenli yer
Çend: Kaç, ne kadar
Çeşm-i mest: Mahmur göz, mahmur bakış
Çeşm-i nidâmet: Pişman olmuş göz
Çihmır: Çıkıyor
Çiğni: Porselen
Çiyek: Çilek

-D-

Dâde: Vermiş
Dahî: Bilgin
Danişak: Konuşan
Dâra: Varlıklı, zengin
Dehan: Ağız
Dilhaste-i bimar: Gönül hastası- Âşık
Demadem: Aralıksız
Derbend: Kent ismi
Derd-i pinhan: Gizli dert
Dervend: Kent ismi
Derya: Deniz
Desmâl: Mendil
Dest-i seha: Bağışlayıcı, kerâmetli el
Devât: Mürekkep kabı
Dırahşende: Parlak
Dilber-i serkeş: Söz dinlemeyen sevgili
Dilşâd: Gönül hoş
Diraz: Uzun
Divân: Mahkeme, yargı yeri
Donguz: Domuz
Dûhter-i tersâ: Tersa kızı, Hristiyan kızı
Duri: Ayrılık
Düşvâr: Çetin , zor

-E-

Ecaz-ı mucuzat: Mucizeler yaratmak

Ecelihüm: Onun eceli

Edâvet: Düşmanlık

Efgân: Feryat etme

Efşân: Dağınık

Ehl-i sefâhânın : İsfahanlı

Elgaraz: Nihayet

Elvan: Renkli

Enâm: Bağış, hediye

Enbiya: Peygamberler

Encam: Sonuç

Endâze: Ölçü

Eşçar: Ağaçlar

Evkât-ı bidârım: Uyanık hali

Eyd-i gurban: Kurban Bayramı

Eyyam-ı nehsi: Uğursuz günler

Ezhâr:Çiçekler

-F-

Farâk: Uzaklık

Fehm: Anlayışlı

Ferâh: açıklık

Ferak: Uzak

Ferâmuş: Unutmak

Ferdâya: Yarınlara

Fevci: Grubuna

Fihâret: İftihar etmek

Filfil: Karabiber

Firâvan: Bolluk

Firûşiyle: Satışıyla

Fitnekar: Fitne sahibi

Füzelâ: Büyükler, âlimler

-G-

Gabgab: Gerdan

Gahir: Kahredici

Gamet: Boy

Gâm-ı gusse: Keder

Gâmkin: Kederli

Gand: Kesme şeker

Gark: Boğulma

Gazavat: Savaşlar

Gerden: Boyun

Geşt: Gezmek

Geşt-i sefâ: Gezme sefâsı

Geykaç: Çapraz

Gezalânın: Ceylarlar

Girdâba: Su hortumu, suyun dönme hali

Giriban: Yaka

Giriftâr: Yakalanmak

Giryân: Ağlar

Gisûler: Saçlar

Gora: Üzümün yetişmemiş hali

Göğçek: Güzel

Gûbâ: Kent ismi

Gûftâr: Söz

Gusse: Keder

Gûş: Kulak

Güdaz: Pusu

Güfte-i hendivâne: Karpuz gibi büyük söz

Gülâb: Gülsuyu

Gülâbatun: Türlü, çeşitli desen

Gül-i r'ânâ: Çiçek ismi

Gülşân: Güler yüzlü gül gibi

Gümrah: Sağlam

Güzâr: Geçiş, yol

Hâkikî: Gerçek

Hâkîkî: Gerçek

Hâkîkî: Gerçek

Hâb: Uyku

Hâcerül'l-esved daşı: Mekke'de ziyaret edilen taş

Hacil edir: Utandırıyor

Zülf-ü semen: Sevgilinin saçları

Hakkunnaz: Halkın hakkı

Hâl: Durum

Hâle: Gölge

Halık: Yaratan

Hâlik-ı sübhân: Tanrı

Hâmi: Koruma

Hâmil: Taşıyan

Hâmu: Herkes

Hâmûsından: Hepsinden

Hâne-i firkât: Hicran evi

Hâne-i zerrin: Altından yapılmış ev

Hânımânımı: Herşeyim

Hâr: Diken

Hasret-i kaddim: Boyunun hasreti

Hasta-sıyam: Oruç hastası

Hâşiyesi: Kenar

Hatem: Yüzük

Hatt û hâlin: Yüz hatları

Hatt-ü sebz: Yeni çıkan sakal

Hayf olsun: Yazık olsun

Hazer: Deniz

Hecâlet: Utanmak

Hemâre: Devamlı

Hemâyil: Orduda nişan

Hemdem: Arkadaş
Hemişe: Her zaman
Hemnişin: Arkadaş
Hemta: Eş
Herâ: Dağ adı
Heraylar: Feryatlar
Heyf: Ne yazık
Hezar: Bin (sayı)
Hılvet: Gizli
Hızra: Yeşil
Hidâyet: Yol gösterme
Hilâf: Suç
Hilâs: Serbest
Hiyâl: Hayal
Hovfinak: Korkunç
Humar: Bakış
Hûşum: Aklım
Huvf eyle: Korkmamak
Hüsn: Güzel
Hüsn-i rûyun: Güzel yüzün
Hüsrev-i haver: Doğu Sultanı(Güneş)
Hüsrev-i huban: Güzeller sultanı
Hüşyar: Ayık , akıllı

-İ-

İbtidâ: Başlangıç
İdrâk: Algılamak
İhlâs: Saf
İhsân: Bağışlama
İkbâl: Şans, baht
İkrâr: Söz söyleme
İkrar-ı iman: İman getirmek
İnâyet: Lûtüfde bulunma

İntizâr: Beklemek

İşve-i hande: İşve naz, gülerek cilve yapma

İltimâsım: Yalvarmam

İcaze: İzin

İzed-i yezdan: Tanrım- Tek Tanrı

-K-

Kâddim: Boyum

Kadem: Adım

Kadim: Eski

Kağız: Kağıt

Kâm: Zevk olma

Kamet: Boy, uzunluk

Kand-i mükerrer: Çok sevinçli olma hali

Karnikü: Hayırlı iş

Kasd-ı taraca: Yağma niyeti

Kavm û kardaş: Akraba

Kabala: Şehir ismi

Kecr-ü felek: Zalim felek

Kef: Köpük

Kemâh: Şehir ismi

Kemâl: Olgun

Kemandarsın: Ok atan

Kerâre: Peyderpey, aralıksız

Keyf û zevk: Zevk alma

Kirdar: Başarılı, becerikli

Köçe: Ekmek türü

Kömek: Yardım

Kuh: Dağ

Kûtah: Kısa

Küffar: Gavur, dinsiz

Küllî: Bol miktarda

-L-

- Lâhza: An , vakit
Lâl: Sağır, dilsiz
Lâlazâr: Lale bahçesi
Lâle-i ehmar: Kırmızı lale
Lâle-i hemrâ: Kırmızı lale
Lâl-ı Bedehşan: Bedehşan mücevheri
Lam-ı hâle: Kesinlikle olmayan imkansız
Leb: Dudak
Leçik. Baş örtüsü
Lezgi: Kavim ismi
Leşger: Ordu
Leşger-i hindû: Hint ordusu(Siyah saçları kastetmiştir)
Libas: Elbise

-M-

- M'âşûk-ı dil: Gönül âşıkı
Magalât: Yazılar, makaleler
Mahbûbin: Sevgililer
Mâhlike. Ay yüzlü
Mâh-ı münevver: Parlak ay
Mahru: Ay yüzlü
Mahvi münhazim: Aradan gitmiş, kaybolmuş
Mahzûn: Hüzünlü
Mâmenim: Mesken, yurdum
Manileni: Önenir ,önü kesilir
Mar-ı mur: Yılan ve karınca
Mar: Yılan
Maral: Ceylân
Mât: Yenik düşürmek
Mecmû: Toplu

Mecnûn-ı rüsvâ : Deli âşık, Mecnun olmuş âşık
Mecruh: Yaralı
Medetkar: Yardım eden
Megal: Konuşma, söz, konu
Mehbûb: Sevgili
Mehcemale: Ay yüzlüme
Mehr ü sürûş: Tanrı muhabbeti (Zerduş inancında)
Mehr-ü vefâ: Muhabbet ve vefa
Meişet: Yaşam
Melâl: Keder
Melâmet: Kınama
Memat: Ölüm
Mensur: Başarılı
Merdüm: Halk
Merîğzar: Kamışlık, otlak
Merve: Mekke'de kutsal yer
Müsehher: Elde etme
Mesrûr: Sevinçli
Mest ü mestâne: Tam sarhoş
Mest: Sarhoş
Meşakkat : Zorlu
Mişk-ü enber: Anber kokusu
Meta: Mal
Mevt: Ölüm
Meyân: Orta
Mihr: Muhabbet
Mil: İğne, çuvaldız, şiş
Minâ: Çiçek ismi
Mirza: Yazar, okuyazar olan kimse
Mişgi: Siyah renkli
Mişkin: Siyaha boyanmış
Miyân ü mahlûk: Halkın ortasında
Miyâne: Şehir ismi
Movcî: Dalga

Muatter: Kokulu
Mûnis u zarem: Kötü gün arkadaşı
Murahhas: Serbest
Muvaffık : Rız olma durumu
Muyın: Saçın
Müdam: Devamlı
Müjgan: Kirpikler
Mükerrem: Saygın
Mürebbe: Dörtgen
Müsaffa: Eğlenceli yer
Müsâhib: Arkadaş
Müşif: Kuran-ı Kerim
Mütmeyin: Kesin bilme durumu
Mütrib: Çalgı

-N-

Naatevân: Şair ismi
Nâbûd: Yok olmuş
Nâhak: Haksız
Naharlar: Öğleyin
Nâkes: Güvenilmez insan
Nâle: Feryad
Nâm: İsim
Nasır-ı islâm: İslâm zaferi
Nâşı: Acemi
Nâtamâm: Tamam olmayan
Nâzenin: Sevilecek kimse
Nehan: Gizli
Nehal-ı nevreste: Yeni dikilmiş fidan
Nekkaş: Ressam
Nerrâd: Tavla oynayan
Nes: Uğursuz
Nesl-i perizâd: Çok güzel

Nevâde: Torun
Nevbahar: İlkbahar
Nevcuvan: Genç
Nigâh: Bakış
Nihan: Gizli
Noksân: Eksik
Nimtene: Yel
Niyaz: İstek
Niyazmendem: İstekliyim
Nûr: Işık
Nüsret bahş: Zafer dağıtan

-Ö-

Örpegi: Yüz örtüsü

-P-

Pamal: Ayak altında ezilmiş
Pâye: Esas
Peh peh : Aferin, bir tür alkış
Perek: Yelek
Perizâd: Birbir gece destanlarındaki güzel
Pertev: Işık
Pervâz: Uçma
Pesendide: Beğenilmiş
Peykân: Ok
Peymân: Antlaşma
Pir-i pederden: İhtiyar babadan
Piyâle: Kadeh
Pûç: İçi boş
Purpiç: Buruşukluk
Püste: Fıstık

-R-

Rahm: Yolum
Raht: Elbise
Rehâ: Serbest
Reh: Yol
Revze-i rûzvan: Cennette yer
Rûy: Yüz
Rûkn-i imânî: İmânın temelleri
Rüsvâ: Alçalma

-S-

Sağalmaz: Sıhhatine kavuşamama
Saht: Yapılış
Sâki: İçki dağıtan
Saldat: Asker
Sâni: Kinci
Sâye:
Sâye-i lütfunda: Lütfun gölgesinde
Saf: Sıra
Sehl: Kolay
Sehm: Pay, ortaklık
Semâ: Gökyüzü
Senbil û r'âna: Uzun boylu sünbül
Serâser: Baştan başa
Serv-i reftar: Selvi gibi davranan
Serv-i sunuber: Uzun boylu, selvi boylu
Seyd: Av
Sıdk-ı dilden: İçtenlikle
Sim i beden: Beyaz tenli
Sitarem: Yıldızım
Siyepuş: Siyahlar giymiş
Siyrab: Doyurmak

Subh u şâm: Sabah akşam
Suz-i şererbâr: Tam yakıcı ateş
Sübh: Sabah
Sübhone: Kahvaltı

-Ş-

Şâd-ı biperva: Sevinçli, korkmayan
Şâh-ı gazebnak: Kızgın sultan
Şâh-ı muazzam: Büyük sultan
Şâh-i dâdiger: Adaletli sultan
Şahmar: Yılanların sultanı
Şaki: Şikayetçi
Şear: Slogan tezahürat
Şebçere: Gece yenilen çerez
Şefaât: Ricada bulunma, torpil geçme
Şehbâz: Kuş ismi
Şehd-i şeker: Bal gibi
şehd-i zülâl: Saf bal
Şehenşâhım: Sultanım
Şeki: Yer ismi
Şem-i semâtı: Mum ve ışığı
Şems-i münevver: Parlayan güneş
Şems-i muâzzam: Azametli güneş
Şermisar: Utanmak
Şirvan: Yer ismi
Şeyda: Aşık
Şikest: Kırılmış
Şimşâd: Selvi boylu
Şirvân: Yer ismi
Şûh-ı sitemgâr: Çok nazlı sevgili
Şûşe: Yer ismi

-T-

Tâb ü tevân: Güç
Tâc-ı serim: Baş tacım
Tacıdârım: Sultanım
Talandım: Yağmalanma
Târimâr: Darmadağın
Tavâf: Çevresinde dolaşma
Tavaf-ı kâbe : Kabe çevresinde dolaşma
Tây: Eş
Tecelli: Parlama
Tekebbürlü: Kendini beğenmiş, kibirli
Temâşâ: Seyretmek
Teng: Dar
Tersemi: Yüzde yeni çıkan tüyler
Tessedük: Sadaka
Teskin: Sakinleşme
Teşne: Susuz
Tevân. Güç
Tifil: Çocuk
Tiğ-i sitem: Sitem diki
Tor: Balık malzemesi
Tul-i kelâm: Uzun konuşan
Tullayub: Fırlatmak
Tûrfe: Acaip
Tûti: Papağan
Tükezbân: Kadın ismi
Türre-i mişkini: Siyah saçlar

-U-

Ukbada: Öbür dünyada
Uvç: En yüksek nokta

-Ü-

Ümmane: Denize

Üstâd: Hoca

-V-

Vahş-i ahû: Vahşi ceylan, vahşi güzel

Vamık : Türk hikayelerindeki erkek kahraman

Vel: Zirai alet

Velkazımeyn: Kutsal şehir ismi

Vesli: Yapışma

Vusûl: Almak

-Y-

Yâdımda: Hatırımda

Yahşi: Güzel

Yalkız: Yalnız

Yegin: Kesin

Yegser: Baştan başa

-Z-

Zahed: din adamı

Zahir: Görünüm

Zahm-i tigrinden: Ok yarısından

Zâhire: Dışarıya

Zeğân : Karga

Zelil: Fakir

Zenehdan: Gamzeli

Zerâlâf: Altın dokunuşlu

Zerbâf: Altın dokunuşlu

Zernişan: Altın nişanlı- İsim

Zerv-i zibâ: altın ve güzel

Ziyâde: Fazla

Ziynet: Mücevher

Ziynet-i âlem: Dünya süsü

Ziynet-i ruhsâr: Süslü yüz

Zûhûr: Ortaya çıkma

Zulmet-i hicri : Ayrılık karanlığı

Zülf-i çelipâ: Kıvrılmış saç

Zülf-i mişgin: Siyah saç

Zülf-i muanber: Hoş kokulu saç